

5128

ՔԱՐՈԶՆԵՐ

ՏԵՏՐ Բ

«Ահա ես ծեզի մեծ ուրախութեան աւետիս կու տամ,
որ բոլոր ժողովուրդին պիտի ըլլայ:»

Դուկ. Բ. 10

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊՈՐՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՎՈՒԹՈՒՆ

1928

241

Մ-98

24
Մ-38

Տ. Լ. ՄՈՒՏՏԻ 001 2000

ՔԱՐՈԶՆԵՐ

ՏԵՏՐ

«Անա ես ծեզի մեծ ուրախութեան աւետիս կու տամ,
որ բոլոր ժողովուրդին պիտի ըլլայ:»

Դռւկ. Բ. 10

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊՈՐՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԵՍ
1928

09 JUL 2013

5128

ՔԱՐՈԶՆԵՐ

(ՄՈՒՏԻ)

ՀՈԳԵՒՈՐ ԿՈՒՐՈՒԹԻՒՆ

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ «ՍԵԼԱՄԵԹ»
ԴԱՆԻԵԼ ՅՈՎՃԱՆՆԵՍԻՆ
Պայտիլ Հառով թիւ 2, Ֆինճանմբար Խօզուշու, Կ. Պոլիս

63782-67

Կոյցրերուն ահսութիւն տալ (Ղուկ. Դ. 19)։ Պօղոս
Բ Կոր. Դ. 3, 4ի մէջ կ'ըսէ. «Բայց երեւ մեր աւետարանը
ծածկուած ալ է, կորսուածներուն մէջ ծածկուած է.
որոնց մէջ այս աշխարհի ասուածը անհաւատներուն
միմքերը կուրցուց, որպէս զի Քրիստոսի փառաց աւե-
տարանին լոյսը անոնց վրայ չծագէ, որ է Ասուեծոյ պատ-
կերը»։ «Եթէ աւետարանը ծածկուած է»։ «Որոնց մէջ
այս աշխարհի ասաուածը կուրցուց»։ Ահա կը տեսնէք
թէ այս աշխարհն է կոյցրերու ընդարձակ անկելանոց մը։
Ուրիշ անգամ մը ջանացի ցուցնել թէ լեցուն է կոտ-
րած սիրտերով և մեղքի մէջ կապուած կաշկանդուած
գերիներով։ Հիմա ալ կ'ըսեմ թէ լեցուն է կոյցրերով,
որոնք կոյր չեն միայն, այլ և կապուած են ու կոտրած
սրտով։ Կրնաք ըսել թէ աշխարհի զրեթէ բոլոր բնակ-
չութիւնը կրնայ երեք գասակարգի բաժնուիլ։ Հիմա
դիտեցէք Սատանայի և Քրիստոսի տարբերութիւնը։
Սատանան կը կոտրէ մարդոց սիրտերը։ Քրիստոս կը կա-
պէ զանոնք։ Սատանան կը կապէ այս երկրի մարդոց
ձեռքերն ու ոտքերը։ Քրիստոս կը քակաէ կատանքը և
կ'արձակէ զանոնք։ Սատանան կը կուրցնէ մեզ։ Բայց
Քրիստոս կը բանայ մեր աչքերը։ Ինք եկաւ ասոր

համար և տեսէք ի՞նչ՝ ընդունելութիւն գտաւ։ Գնաց
Նազարէթի այն ժողովարանը և փառաւոր այս աւետա-
րանը քարոզեց՝ նախ ըսելով թէ Տէրոջը Հոգին իր
վրայ է, և առաջ յայտնելով թէ ինք եկաւ փրկել զի-
րենք, Եւ ի՞նչ ըրին անոր, Քաղաքէն գուրս հանեցին
և առին տարին լեռան ցցուած ծայրը, որպէս զի եթէ
կրնան՝ դժոխք նետեն զայն։ Մարդիկ մինչև այօր
նոյնքան թշնամի են աւետարանին։ Ումանք պատրաստ
են զայն քարոզող բզկաել, եթէ օրէնքէն չվախնան։
Յետոյ կը տեսնենք թէ կ'երթայ Բեթանիա, կը յա-
րուցանէ Մարթայի և Մարիամու եղայրը, կ'ախովէ
կոտրած սիրուեր ու ողորմութիւն կը քարոզէ, և ահա
կ'ուզեն սպաննել զայն։ Մարկոսի Գ., զիմուն մէջ կը
տեսնենք թէ ազատ կ'արձակէ զերիները։ Հոս զիւա-
հար մը, զոր ոչ ոք կարող է բռուժել, ազատ կ'ար-
ձակէ Որդին մարդոց, և որովհետեւ այդ սորիթառ քա-
ռափ խող կը կարոնցնեն, կ'ըսեն որ մեկնի իրենց սահ-
մաններէն։ Ապա իր մահէն քանի մը օր ատաջ, զրե-
թէ Գողգոթայի ճամբառն վրայ, տեսութիւն կու տաց
այն կոյրին։ Եւ այս ամէնուն համար կը տեսնին զինք
այն լեռը և խաչին կը գամեն։ Ոչ, ի՞նչ կուրութիւն։
Կ'ըսուի թէ աշխարհի մէջ Յ միլիոն մարդ կայ որ
կոյր կը կոչուին։ Ամէն ոք կոյր կը կոչէ զամոնք,
վասն զի բնական տեսութիւնէ զուրկ են։ Բայց կը մը-
տածէ՞ք երեք թէ քանինե՞ր հոգեւորապէս կոյր են
այս աշխարհի մէջ։ Եթէ երեք միլիոն հոգի կայ այս
աշխարհի մէջ որ բնական տեսութիւնէ զուրկ են, քա-
նին՞ր կը կարծէք կոյր են հոգեւորապէս։ Կը ցաւինք
անոնց համար որ իրենց տեսութիւնը կարոնցուցած են։
Ոչինչ աւելի կը շարժէ մեր կարեկցութիւնը։ Վասահ
եմ թէ կրնամ հաղարաւոր սոկի հանգանակել ծեղմէ,
եթէ պատմեմ կոյրի մը վրայ որ իր դժբախտութեան

պատճառով թշուառութեան մէջ կը թալթալի զուրկ՝
կեանքի անհրաժեշտ բաներէն։ Քանինե՞րդ պիտի չտա-
նէիք ձեր ձեռքերը ձեր գրպանները և տայիք առա-
տօրէն։ Ո՛րքան կը շարժին, կը խանդաղատին մեր սիր-
տերը երբ կոյր այրեր, կիներ և մանուկներ կը տես-
նէնք փողոցները։ Լոնտոնի մէջ օր մը մարդ մը խօսեցաւ
զարմանալի եռանդով ու աղուութեամբ։ «Ո՞վ է աս,»
հարցուցի՝ հետաքրքրութիւն յագեցնելու համար։ «Զէ՞ք
զիտեր, Վեր։» Կոյր է։» Ժողովէն ետքը տեսակցե-
ցայ անոր հետ, և ըստ թէ կուրացաւ երբ շատ պրզ-
տիկ էր։ Մայրը տարաւ զինք բժշկի մը և հարցուց թէ
պիտի բռուժուէ՞ր։ «Բնաւ յոյս չկայ,» պատասխանեց
բժիշկը։ «Ճեր զառակը կոյր է և կոյր պիտի միայ յաւի-
տեան։» «Ի՞նչ, այլեւս բնաւ պիտի չտեսնէ՞ տղաս։»
«Երբեք, երբեք։» «Ոհ, զաւակս,» գոչեց մայրը կուրծ-
քին վրայ սեղմելով զայն, «Ո՞վ պիտի հոգայ քեզ, երբ
ես մեռնիմ, ո՞վ պիտի հոգայ քեզ,» մոռնալով հաւատար-
բութիւնն Աստուծոյն զոր սիրել սորվեցուցած էր անոր։
Տղան եկաւ Աստուծոյ ծառայ մը և արտօնութիւնն ունե-
ցաւ Սր. Գիրքը տասներկու տարբեր լեզուներով հրա-
տարակելու ուսուցիկ գիրերով, որպէս զի ամէն կոյրեր
կարենան անձամբ կարգալ զայն։ Այս կոյրը, բարեկամ-
ներս, Յ միլիոն ունկնդիր անէք և կարծեմ թէ ամբողջ
Լոնտոնի ամէնէն երջաննիկ մարդոց մին էր։ Մարմնով
կոյր էր, բայց հոգւով ոչ կարող էր սպայծառ յաւիտե-
նականութիւն մը տեսնել ապազային մէջ։ Իր հիմը
կենդանի Աստուծոյ վրայ վրած էր։ Մենք կը խզանք
անոնց վրայ որ մարմնաւոր աչք չտնին, բայց ո՛րքան
խղճաւու էք ձեր վրայ եթէ կոյր էք հոգեւորապէս։
Եթէ կարենայինք հաւաքել այս քաղաքին հոգեւոր բո-
լոր կոյրերը, անոնց բազմութեան քով ոչինչ պիտի
թաէք քաղաքական մեծ ժողովներու մասնակցող խու-

ուրն ժողովուրդը : Նայեցէք անգամ մը այս քաղաքին բոլոր կոյրերուն , որոնցմէ շատեր եկեղեցիներու . մէջ են : Այս միշտ զայթակղութիւն եղած է մարդոց : Քրիստոս չկրցաւ մարդոց ըմբռնել տալ իրենց կուրութիւնը , չկրցաւ նոյն խիլ իր աշակերտներուն աչքերը բանալ մինչև իր երկինք համբառնալէն ետեւ : Այն ժամանակ ընդունեցան հոգեւոր ձմբարտութիւնը : Ո՞րքան են Աստուծոյ յայտնի զաւակները որոնց վրայ կը կարդանք Յայտնութեան զիրքին մէջ :

Կրնամ ձեզի կոյրի քանի մը տեսակներ ցոյց տալ : Եթ քիչ մը ծանօթ եմ այս մեծ քաղաքին հարուստներուն : Եւ չեմ կարծեր թէ երկար ժամանակ պիտի առնէ ապացուցանել թէ այս քաղաքին երեւելիները կոյր են , կոյր բուն իրենց շահերուն : Առէք մէկը որ իո բոլոր ոյքը և կորովը կը վատնէ դրամ շահելու համար : Դրամով կուրացած է , այնպէս որ չկրնար երկնից Աստուծը տեսնել : Դրամն է անոր աստուծը : «Դրամ , դրամ ,» կ'աղաղակէ անդուլ : Այս է նաև շատերու աղաղակը : Կարեւորութիւն չեն տար Աստուծոյ , փրկութեան և իրենց յաւիտենական վիճակին , ցորքան ժամանակ դրամ կը շահին : Եւ շատեր շահած ալ են : Սակայն ո՛րքան նիհար են անոնց հոգիները : Աստուծ տուած է իրենց սրտին ուզածը , բայց տուած է հողիի նիհարութիւն : Մարդ մը մեծ հարստութիւն զիգած էր և յանկարծ հիւանդանալով ըմբռնեց թէ զրամ չպահուիր պատանքին մէջ և թէ չկրնար բան մը տանիլ իր հետ : Կրնանք ամէն հարստութիւն ունենալ երկրի վրայ , բայց պարտիմք մեր ետեւ թողուլ : Փատարան մը կանչեց և սկսաւ իր կամակը պատրաստել : Պատիկ աղջիկը , չհասկնալով թէ ո՛ւր կ'երթայ ան , ըստւ , «Հայր , տուն ունի՞ս այն երկիրը ուր պիտի երթառ :» Այս խոցեց անոր հոգին : «Տոն անի՞մ հոն :»

Հարուստ մարդը մերժած էր զԱստուծած , գրամի սիրոյն՝ անփոյթ եղած էր տուն մը ապահովել հոն , և հիմա տեսաւ թէ ուշ մնացած էր : Դրամի խենթ էր և դրամով կուրացած : Եիտակ չէ որ անուններ տամ ձեզի , բայց կրնամ գեռ յիշել շատեր որ այս ճամբռուն կը հետեւին , այսինքն՝ իրենց կեանքը կը վատնեն զիգելու համար ինչ որ չեն կրնար իրենց հետ տանիլ : Եւ այս տեղի կ'ունենայ՝ մինչ շատ աղքատներ կեանքի անհրաժեշտ պէտքերու համար չարաչար կը տառապին : Այս մարդիկը չեն գիտեր թէ իրենք կոյր են և դրամն է իրենց աստուծը :

Կոյրերու ուրիշ գասակարգ մը կայ որ այնչափ կարեւորութիւն չեն տար գրամի : Կրնանք գործի մոլի կոչել զանտնք : Ամէն ատեն գործ կը հոլովեն : Առաւատուն ժամանակ չունին աղօթքի : Գործի վազելու են , վաճառատուն երթալու են : Կը վազեն , և ժամանակ չունին տուն գալու և ճաշելու : Թոյլ չեն տար որ մէկն իրենցմէ առաջ անցնի : Իրիկանն ուշ կը դառնան տուն : Հազիւ երբեք կը տեսնեն իրենց զաւակները : Անցեալները մէկն ըստ ինծի , «Գործիս նուիրուելու եմ : Այս է առաջին հոգս և նայելու եմ որ ուրիշ մը ինծմէ առաջ չանցնի :» Ահաւասիկ անոր աստուծը : Փոյթս չէ թէ ինչ է ինք , եկեղեցւոյ հոգբարձու թէ սարկաւագ : Ահա անոր աստուծը : Գործի աստուծը կուրացուցած է զայն : Նայեցէք մեր վաճառականին որ մեռաւ անցեալ օր : Մարդիկ ճարպիկ ու խելացի կը կոչէին զայն : Խելացութիւնն է ամբողջ կեանքի մէջ հարստութիւն զիգել և իր ետեւ բան մը չթողուլ որով գիտնանք թէ երկինք զնաց ինք : Գործի ասպարէզին մէջ զիկց անցաւ ամէն մարդ , իր ամբողջ հոգին անոր նուիրեց և աշխարհ կոչեց զայն ոյժ մը մարդոց մէջ , աշխարհ կոչեց զայն մեծ և իշխան : Բայց թող Աստու-

ծոյ Որդին գրէ անոր դամբանականը, թող ան պատրաստէ անոր տապանագիրը, և այն պիտի ըլլայ, «Անմիտ» Մարդիկ կ'ըսէն, «Պէտք է նախ գործիս նայիմ»: Աստուած կ'ըսէ, «Առաջ Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրեցէք» Հոգս չէ թէ ձեր գործն ի՞նչ է: Կրնայ պատուաւոր, օրինաւոր ըլլալ և գուք կը կարծէք թէ նախ անոր նայելու էք: Միտք պահեցէք թէ Աստուած ամէն մարդու կը պատուիրէ նախ Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրել:

Կոյրերու ուրիշ զատակարգ մը եւս կայ: Անոնք այնչափ չեն վնասուեր հարստութիւն: Հարստանալու փափաք չունին այնչափ: Իրենց կեանքը չեն վատներ գործի կամ առեւտրական նպատակներու համար: Քաղաքականութեան մոլի են, քաղաքականութեան մէջ թաղուած ու անով կուրացած են: Քանիներու սիրտեր կը կոսրին ընտրական գործողութիւններու ժամանակ: Անոնք իրենց սիրական ընտրելին ունին ծանթացնելու և պահապնելու, և ժամանակ չունին զԱստուած պաշտելու: Ո՛րքան քիչ աղօթք կը մատուցուի ընտրաւթեան ժամանակ, բայց ո՛րքան շատ գործ կը կատարուի: Փափաքիլի է որ ամբողջ իրկրին մէջ աղօթք մատուցուի, որպէս զի բարձր և պարկեշտ մարդիկ ալիրեն մեր վրայ: Սակայն քաղաքականութեան մեր մոլիները այնչափ կը զրուուին որ ժամանակ չունին երկնից Աստուծոյն աղօթելու: Քաղաքականապէս կուրացած են:

Բայց շատ մարդիկ գործի կամ քաղաքականութեան կարեւորութիւն չեն տար, այլ միայն դրամ կ'ուզեն հաճոյք վայելելու համար: Քանի՛ քանիներ կուրացած են հաճոյքով: Տիկին մը ըստ ինծի թէ ինք կ'ուզէ Քրիստոնեայ ըլլալ, բայց պարահանդէս մը պիտի ըլլայ ի մօտոյ և չուզեր Քրիստոնեայ ըլլալ մինչեւ այդ պա-

րահանդէսը լիննայ: Պարն աւելի կ'արժէր անոր քան Աստուծոյ թագաւորութիւնը: Անոր համար կը յետաձէր Աստուծոյ թագաւորութիւնը, մոռնալով թէ կըրնար մահ գալ իրեն մինչեւ այն ժամանակ և առնիլ զինք Աստուծոյ առջեւ: Ո՛րքան կոյր էր, բայց շատեր կան անոր նման: Աստուծոյ թագաւորութիւնը կը տրուի անոնց առանց զրամի և առանց գնոյ, և ապկայն հաճոյքի քանի մը օրուան համար կը մերժեն երկինքն ալ և ամէն ինչ որ կարեւոր է իրենց յաւիսենականութեան համար: Ուրիշ տիկին մը ըստ ինծի արտասուելով, «Բանը սա է որ, ճթէ Քրիստոնեայ ըլլամ, պիտի ստիպուիմ ամէն հաճոյքէ հրաժարիլ: Թատրոն պիտի չերթամ, վէպ պիտի վարդամ, թղթախաղ պիտի չխաղամ, և ուրիշ զործ մը պիտի չունենամ»: Ենք կը կուրաւթիւն: Տէրոջ այգին ընդունուելու հաճոյքը, Տէրոջ համար գործելու և հոգիներ Քրիստոսի առաջնորդելու ուրախութիւնն ու հրատանքը զիսեցէք, և գեռ մարդիկ կան որ բաց աչքերով կ'ընտրեն մանաւանդ հաճոյքի չաստուծոյն առջեւ խոնարիլ քան Քրիստոնեայ ըլլալ:

Ապա կայ նորոյթի չաստուածը: Քանի՛ քանի կիւներ ատոր կը նուիրեն իրենց ամբողջ կեանքը: Կ'ուզեն տեսնել ամենավերջին զիսարկը, ամենավերջին վերարկուն և ամենավերջին տարազը: Զեն կրնար ուրիշ բան մտածել: Տիկին մը ըստ ինծի, «Ես միշտ նորոյթի վրայ կը մտածեմ»: Կրնաք խնդալ խօսքիս վրայ, սակայն ճշմարիտ է: Պարասրանի և նորոյթի սէրը շատ շատերու չաստուածն է: Երանի թէ մեր աչքերն աւելի ազնի բանի մը ուզէինք: Եթէ այդքան զգեստ չինէք և բան մը տաքալքատին, բան մը կ'ունենաք որ ձեզի տեւական և մնայուն ուրախութիւն ու միիթարութիւն կու տայ: Ես կը խզմամ այն մարդուն կամ

կնոջ վրայ , որ օրուան հաճոյքին համար կ'ապրի թիթեռնիկի նման : Կը խղճամ այնպիսիներու վրայ որոնց միտքերը նորոյթի և հաճոյքի վրայ հաստատուած են և ժամանակ չունին իրենց հոգիին վրայ մտածելու , որ կորսուելու վրայէ : Շատեր չեն զիտեր թէ ծածկուած են իրենք : Նայիցէք սա պարոնին , որու ամսաթոշակն է 150 ոսկի , բայց ծախքն ատոր եռավատիկը : Ուրկէ՞ կ'ստանայ դրամը : Ուրկէ՞ : Հայրն անկարող է ատանոր , վասն զի աղքատ է : Գործատէրը կ'սկսի կասկածիլ : «Ես միայն 150 ոսկի կու տամ անոր , և կ'ըսէ , «բայց ան կ'ապրի եռավատիկ ծախքով :» Յետոյ կը քննէ հաշուետոմարը և կը տեսնէ թէ բաց կայ , խորուած է դրամը : Այսպէս կը կործանի պարոնն ալ , նկարագիրն ալ : Այսպիսի շատեր կան ծածուկ որ իրենց եկամուտէն աւելի կը ծախսեն՝ դրամ քաշելով գործատէրոջ սնառուկն : Կ'ըսեն անոնք , «Այս իրիկուն թատրոն պիտի երթամ , երկու ոսկի միայն կ'առնեմ և գալ շաբթու կը վերագարձնեմ :» Սակայն յաջորդ շաբթու վկրնար վճարել և երկրորդ անգամ երկու ոսկի կ'առնէ : Հիմա չորս առաւ : Կը շարունակէ միշտ քաշել , քաշել մինչեւ վերջապէս ամէն բան կը յայտնուի : Կը կորսնցնէ իր պաշտօնը , և չկրնալով ուեէ յանձնաբարական առնել՝ կը կործանի չարաչար : Բարեկամներս , մասնաւոր անհատի մը վիճակը չէ այս , այլ բազմանդամ գասակարգի մը , որ տարածուած է ամբողջ երկրին մէջ : Անցեալ օր նամակ մը ստացայ զեղեցիկ չորս զաւակի տէր մայրէ մը : Կ'ըսէ թէ այր և կին երջանիկ էին չորս զաւակներով : Իրիկուն մը ամուսինը տուն եկաւ այլայլած ու սարսափահար զէմքով և «միաք բարով» բաւա՝ արդարութեան ձեռքէն փախչիլ ստիպուած : Կինը «օգնութիւն» կ'աշազակէ , վասն զի ամուսինն անպատիւ եղած ու փախուած է՝ անկարող հաց ձարել իր ընտանիքին : Այսպիսի

Փէիչ գէտքեր կան երկրին մէջ : Մարգոց համար կուրութիւն և յիմարութիւն չէ՞ այսպիսի ընթացքի հետեւիլ :

Քանի՞ քանի երիտասարդներ գինետուններու մէջ կ'անցընեն իրենց ժամանակը : Երանի թէ տեսնեն այս ընթացքին յիմարութիւնը , տեսնեն թէ ի՞նչ նկարագիրներ փացացան արբեցութեան պատճառով , ի՞նչ քազաքագէտներ և փայլուն հոետորներ մեռան արբեցողի մահուամբ : Աստուած բանայ մեր երիտասարդներուն աչքերը և ցուցնէ ըմպելիի հետ խաղալու վատանգը : Թանիներ կ'ըսեն , «Ես արբեցող պիտի չմնամ :» Կը կարծեն թէ կարող են կանգ առնել , երբ և ուզեն : Երբ խմելու ախտէն վարակուինք , մեր մէջ չկայ ոյժ մը որ մեղ աղատէ անկէ : Տէրը միայն կարող է ձեզի զօրութիւն տալ փորձութեան գաւաթթին դիմագրելու : Ինք միայն կարող է ձեզի զօրութիւն տալ անոր աղդեցութեան յաղթելու , եթէ միայն հաւատաք իրեն : Այս աշխարհի աստուածը կը ջանայ ձեզի հաւտացնել թէ մարդս կարող է անձամբ յաղթել այս փորձութեան և Քրիստոս գործ չունի այս խնդրին հետ : Այս աշխարհի աստուածը ստախոս է : Ես հեղինակօրէն կ'ըսեմ ձեզի , փոյթ չէ , ո՞րքան յառաջացած էք մոլութեան այս ճամբուն մէջ , թէ Որդին մարդոյ կարող ու յօժար է ձեզ փրկել , եթէ միայն հաւատաք իրեն : Եթէ մեր ընթերցաններուն մէջ կայ մէկը , որ արբեցութեան գեւին աղդեցութեան տակ ինկած է , անոր կ'ուղղենք մեր բարձրագաղակ ազգարարութիւնը :

Անզամ մը մարդ մը կը թիավարէր Նիակարայի վրայ : Զրվէմէն մզոն մը միայն հեռու էր : Գետեղըէն ճայն մը զոռաց սապէս , «Ով երիտասարդ , ջրվէժին կը մօտենաս , լաւ է որ յամաք ելլես :» «Դուն քա գործիդ նայէ , ես զիս կը հոգամ ,» պատասխանեց մարդը : Շատ մարդոց և նոյն խոկ քարոզիչներու պէս , արբե-

ցողները չեն ուզեր աւետարանիչի մտիկ ընել, չեն ուզեր օգնութիւն, ո՞րքան ալ վտանգը մեծ ըլլայ: Թիսավարողը պաղ արեամբ յառաջացաւ՝ հետզհետէ ջրվէժին աւելի մօտենալով: Դարձեալ գետափէն աղդարար ձայն մը բարձրացաւ, «Ով օտարական, լաւ է որ ցամաք քաշուիս. եթէ աւելի յառաջ երթաս, պիտի կորսուիս: Հիմա կրնաս ազատիկ՝ ցամաք քաշուելով»: «Դուն քու գործիդ նայէ, այդ բաւական է քեզի. ևս ինծի հոգ կը տանիմ», և զաւ դարձեալ թիսավարին պատասխանը: Շատերու պէս կը քնանան անոնք հոսանքին վրայ՝ վերահաս վտանգին անտեղեակ: Եւ ես կ'աղաղակեմ, ով եւրիտասարդ, մի կարծեր թէ անշարժ կեցած ես. հոսանքին մէջ ես և, եթէ չթիսավարես զէպ ի ապահով վէմ մը, անողունդը պիտի վլորիս: Կը ծաղրես զիս այն թիսավարողին նման, բայց ան վերջապէս իր աչքով տեսաւ վտանգը: Թէկ փորձեց բոլոր ուժով դէպ ի ետ կամ գետափ վարել նաւակը, հոսանքն աւելի զօրաւոր բրդաւ քան ինք: Եւ զնաց անողունդը՝ անլուր ճիչ մը արձակելով: Այս է, բարեկամներս, աղդարար ձայներ արհամարհողներու ճակատապիրը: Անոնք հարսաւութեան և հաճոյքի և ըմպելիի հոսանքին վրայ են: Սատանան վարագուրած է անոնց տեսողութիւնը և կը զիմնի անյատակ անդունդը:

Ոմանք ծաղրելով կ'ըսեն, «Մենք հիմա զեղխութեամբ կ'ապրինք, բայց օր մը պիտի դաղրինք»: Ես տեսած եմ մարդիկ որ իրենց զեղխութեան հունձքը քաղեցին: Հաճելի կը թուի զեղխութիւնը, բայց անոր պտուղն հաճելի չէ: Օր մը տուն երթալով ամէն մարդիկ այլայլած դաայ: Փողոցն ի վար վազող մարդ մը անոելի ձայնով պոտացած էր մեր տան քով, ուստի տմէնը մէկտեղ սարսափահանար տուն փախած էին և դրան նիգերը դրած: Հարցուցած էին թէ ի՞նչ կ'ուզէ»:

Քսած էր թէ զիս տեսնել կ'ուզէ: Կ'ըսեն թէ ժողովի գացած եմ, և ահա կը վազէ կ'երթայ, և կը լսեն անոր լացն ու կոծը մինչ կը հեռանար: Մարդը փողոցին մէջ քովէս անցաւ զնաց նետի արագութեամբ, բայց զիս տեսած ըլլալով դարձաւ ու թեւէս բռնեց, եռանդագին հարցնելով, «Կրնա՞մ ես փրկուիլ հիմա: Սատանան պիտի զայ զիս դժոխւք տանիլ այս գիշեր ժամը 1ին»: «Բարեկամն, կը սիալիս,» ըսի անոր և կարծեցի թէ հիւանդ է: Բայց ինք պնդեց թէ Սատանան եկաւ ու ձեռքն ուսին վրայ զնելով ըսաւ: Թէ մինչեւ ժամը մէկ ունի ժամանակ և, » ըսաւ, «Կը հաճի՞ս սենեակս զալ և նստի քիչ մը»: «Քանի մը հոգի զրկեցի անոր սենեակը որպէս զի հոգ տանին անոր: Ժամը մէկին սենեակ եկան գեւերը, և բոլոր այն մարդիկը չկրցան զսպել մարդը: Իր ցանքին հունձքը կը քաղէր: Երբ մահուան հրետակը զալով իր պազ ձեռքը դրաւ անոր վրայ, ո՞ն, ո՞րքան աղաղակեց ողսրմութեան համար — ո՞րքան աղաղակեց թողութեան համար: Այս, պարոններ, կը ընաք խնդալով ու ծաղրելով ըսել թէ դուք ձեր երիտասարդութիւնը կը վայելէք, բայց կը մօտենայ հունձքի ժամանակը: Սատուած ցոյց տայ ձեզի թէ ի՞նչ յիմարութիւն է որ կ'ընէք, ի՞նչ թշուառ կեանք է որ կը վարէք: Ամէն չնորհաց Սատուածը ցոյց տայ ձեզի թէ պիտի կորսուիք ու կործանիք եթէ չգաք իրեն: Քրիստոս պատրաստ ու յօժար է փրկել — հիմա իսկ փրկել ամէն անոնք որ կ'ուզեն փրկուիլ:

ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆ

Բնաբանու է «Հիմա ամէն տեղ կը պատուիրէ բուր մարդոց որ ապաշխարեն» (Գործ. Ժ. 30): Շատ անգամ կը զանգատափն ինձի թէ ապաշխարութեան վրայ չեմ խօսիր: Իրօք բնաւ մհծ յաջողութիւն զտած չեմ ևս ապաշխարութեան վրայ քարոզելով: Աւելի շատ յաջողութիւն ունեցած եմ Քրիստոսի բարութեան վրայ քարոզելով: Բայց այս անգամ ապաշխարութիւն պիտի քարոզեմ, որպէս զի այլեւս չգանգատիք: Ես ապաշխարութեան կը հաւատամ, ճիշտ ինչպէս կը հաւատամ Աստուծոյ խօսքին: Երբ Յովհաննէս Մկրտիչ եկաւ Հրեայ աղգին քարոզել, իր միակ աղաղակն էր «Ապաշխարեցէք, ապաշխարեցէք»: Բայց երբ Քրիստոս եկաւ, ան փոխեց իր աղաղակը սապէս: «Անա Աստուծոյ Գառոր որ աշխարհի մեղքը կը վերցնէ:» Ես կ'ընարեմ մանաւանդ աղաղակել, «Գառնուկին արիւնը կը վերցնէ աշխարհի մեղքը,» քան խօսիլ ապաշխարութեան վրայ: Եւ երբ եկաւ Քրիստոս, ըստու, «Ապաշխարեցէք,» բայց քիչ յետոյ ցոյց տուաւ աւելի բարձր բան մը — Աստուծոյ բարութիւնը: Աստուծոյ բարութիւնն է որ ապաշխարութիւն յատաջ կը բերէ: Երբ Պետականատէի օրը հարցուցին թէ ի՞նչ պէտք է ընկել փրկուելու համար, պատասխանուեցաւ, «Ապաշխարեցէք»: Երբ Քրիստոս իր աշակերտները երկու երկու զրկեց քարոզել, սա պատաւէրը տուաւ անոնց: «Քարոզեցէք և ըսէք թէ երկնից թագաւորութիւնը մօտեցած է:» Որոշ է թէ ապաշխարութիւն կը քարոզուի ամբողջ Սր. Գիրքին մէջ: Մարդիկ բաւական տարակարծիք են թէ

իրապէս ի՞նչ կը նշանակէ ապաշխարութիւնը: Եթէ հարցնէք թէ ի՞նչ է այն, կը պատասխանին, «Յաւիլ, տրամիլ է:» Եթէ հարցնէք մարդու մը թէ կ'ապաշխարէ,» «Այս,» կը պատասխանէ, «ես ընդհանրապէս կը ցաւիմ իմ մեղքերուս համար:» Ապաշխարութիւն չէ այդ: Ապաշխարութիւնը ցաւելի աւելի բան է: Ապաշխարութիւնը դարձ է, մեղքը թողսւէ: Ես ուզեցի խօսիլ օր մը եսայեայ այն համարին վրայ, որ կ'ըսէ: «Թող ամբարիչար իր ճամբայէն, ու անօրէն մարդը իր խորհուրդներէն հրաժարի:» Այս է ապաշխարութիւնը: Եթէ մէկը չհրաժարիր իր մեղքէն, անընդունելի է Աստուծոյ, և եթէ արգարութիւնը չըերեր զարձ—չարէն ի բարին զարձ — ճշմարիտ արդարութիւն չէ:

Անդարձ մարդիկ գաղափար մը ունին թէ Աստուծ իրենց թշնամի է: Սրդ, ձեզի կը պնդեմ թէ Աստուծ մեղքը կ'ատէ կատարեալ ատելութեամբ, կը պատժէ զայն ուր ալ զանէ, սակայն միեւնոյն ժամանակ կը սիրէ մեղաւորը և կ'ուզէ որ ապաշխարէ ան ու զարձի զայ: Եթէ միայն զառնան մարդիկ, ողորմութիւն պիտի զանին և պիտի զանին անմիջապէս: Մարդիկ իրենց չարութիւններուն համար կը տիրին: Կայէն անտարակոյս տիրեցաւ: Բայց այդ ճշմարիտ ապաշխարութիւն չէր և Սր. Գրոց մէջ չյիշատակուիր բնաւ թէ ան աղաղակեց: «Աստուծ իմ, Աստուծ իմ, ինձի ներէ:» Ապաշխարութիւն չկար անոր լոկ տրումութեան մէջ: Յուզայի նայեցէք: Նշան մը չկայ թէ Աստուծոյ զարձու, թէ Քրիստոսի եկաւ ու թողութիւն խնդրեց: Սակայն հաւանօրէն տրամեցաւ: Հաւանօրէն խղճի խայթով ու անցուառթեամբ լեցուեցաւ, բայց չապաշխարեց: Ապաշխարութիւնն է զարձ առ Յիսուս որ մեղսիրեց ու իր անձը տուաւ մեզի համար: Ասւուզ թագաւորին նայեցէք և տեսէք անոր ու Դաւիթ թագաւորին տար-

բերութիւնը։ Դաւիթ Սաւուղի չափ և աւելի խել վար ինկաւ — աւելի մեծ բարձրութիւնէ մը ինկաւ — բայց ի՞նչ էր երկուքին տարբերութիւնը։ Դաւիթ առ Աստուած դարձաւ ու իր մեղքը խոստվանելով թողութիւն ստացաւ։ Իսկ Սաւուղւզ։ Զավաշխարեց, և Աստուած չէր կրնար զայն փրկել մինչեւ ապաշխարէր։ Սուրբ Գիրքին մէկ ծայրէն մինչեւ միւսը պիտի գտնէք թէ ուր մարդիկ ապաշխարեցին, Աստուած անոնց թողութիւն ստուաւ։ Նայեցէք մաքսաւորին՝ որ աղօթել զնաց։ Իր մեղաց մեծութիւնն զգալով չկրցաւ վեր երկինք նայիլ։ Միայն կրցաւ իր կուրծքը ծեծել և աղաղակիլ, «Աստուած, ներէ ինձի մեղաւորիս»։ Հոդ կար զարձ առ Աստուած — ապաշխարութիւն, և մարդը տուն զնաց թողութիւն գտած։ Նայեցէք անառակին։ Հայրը չէր կրրնար անոր ներել, մինչ օտար երկրի մէջ դրամ կը վատնէր զեղսութեամբ։ Բայց երբ տուն դարձաւ ապաշխարելով, ի՞նչ շուտով ներեց հարը — ի՞նչ շուտով եկաւ ողջունել զայն ներման խօսքով։ Անօպուտ պիտի ըլլար որդւոյն ներել, մինչ օտար երկրի մէջ կը գըտնուէր անապաշխար։ Պիտի արհամարհէր հայրական ամէն չնորհ ու բարիք։ Այս է մեղաւորին դիրքն առ Աստուած։ Զերնար թողութիւն և օրհնութիւն ստանալ մինչեւ Աստուածոյ զայց բոլոր իր մեղքերէն ապաշխարելով և օրհնութիւն հայցելով։

Սր. Գրոց մէջ կը կարդանք թէ Աստուած մեղք հետ այնպէս կը վարուի, ի՞նչպէս հայր մը իր որդւոյն հետ։ Հայրեր ու մայրեր, որ զաւակ ունիք, ենթագրութիւն մը ընեմ ձեր միտքը լուսաբանելու համար։ Ըսենք թէ, մինչ զուք կը կարդաք զայս, ձեր որդին երթայ և ձեր անձնական արկղը բանալով 10 ոսկի գողնայ։ Ի՞նչ կ'ընէք։ Կը հարցնէք անոր, «Դրամն առի՞ր», և կը պատասխանէք, «Այս, հայր, առիւ եթէ տեսնէք

թէ ուեէ ցաւ չյայտներ, չէք ներեր կարծեմ։ Կ'ուղեք անոր խիղճը շարժել։ Դիտէք թէ պիտի վասուի, եթէ անոր ներէք առանց իր յանցանքը խոստվանելուն։ Ենթադրենք թէ ձեզի պատասխանէ, «Այս, գողցայ, բայց չիմ կարծեր թէ յանցանք է այս»։ Մայրը չկըրսնար ներել անոր, եթէ ան չզգայ իր յանցաւորութիւնը և ներում չխնդրէ։ Այս է մեղաւորին կացութիւնը Աստուածոյ հանդէպ։ Մեղաւորին Աստուածոյ դէմ դարձած է, անոր հրաման ները կոտրած է, անոր օրէնքները ոտնակոխ ըրած է, և մեղքերն իր վրայ կը կախուին ու հոն պիտի մնան մինչեւ ցոյց տայ ապաշխարութեան նշան։ Սակայն այն բոպէին երբ մեղաւորն զգայ իր անօրէնութիւնը և Աստուածոյ զայ, թողութիւն կ'ստանայ և անոր անօրէնութիւնը կը ջնջուի։ Անցեալ օր մարդ մը ըստ ինձի, «Մեղքս է որ զիս հեռու կը պահէ Քրիստոսէ»։ «Ոչ, կամքո է»։ պատասխանեցի։ Կամքն է որ իբրեւ պատ կը կանգնի մեղաւորին ու թողութեան միջեւ։ Քրիստոս կը ջնջէ բոլոր ձեր անօրէնութիւնները, եթէ միայն ուղեք։ Մարդիկ այնքան հպարտ են որ չին ուղեր ճանչնալ ու խոստվանիլ իրենց մեղքը Աստուածոյ առջեւ։ Միթէ չտեսանք թէ չէք կրնար ձեր որդւոյն ներել, եթէ չապաշխարէ։ Ի՞նչպէս պիտի Աստուած ներէ մեղաւորին, եթէ ան չապաշխարէ։ Եթէ իր թագաւորութեան մէջ ընդունէր անապաշխար մեղաւոր մը, քսանըչորս ժամէն պատերազմ կ'ըլլար երկնից մէջ։ Զէք կրնար ապրիլ տան մը մէջ, ուր աղայ մը կը զողնայ ամէն ինչ որ գտնէ։ Պիտի ստիպուիք զայն վանել տունէն։ Նայեցէք Դաւիթ թագաւորին ու անոր Արքաողոմ որդւոյն։ Արքաողոմ վտարուելէ ետե իր բարեկամներուն միջնորդիկ կու տայ իր հօր մօտ, որպէս զի զինք ետ կանչէ երուսաղէմ։ Անոնք կը յաջու

Դին ետ բերել տալ, Բայց մէկը լուր տուաւ թագաւորին թէ զղացած չէ: Հայրն ալ չուզեց տեսնել զայն: Քիչ ժր ժամանակ երուսաղէմ մնալէ ետեւ, ամէն ջանք ընելով որ դիրք ու չնորհ գտնէ դարձեալ առանց ապաշխարելու, իր Յովաք բարեկամը զրկեց թագաւորին և ըսել տուաւ անոր, «Քննէ զիս և, եթէ անօրէնութիւն չգտնես իմ վրաս, ընդունէ զիս:» Ներուեցաւ անոր, բայց ամէնէն յիմար բանը զոր Դաւիթ ըրաւ՝ այդ ներումն էր: Արդիւնքն ի՞նչ եղաւ: Այդ որդին գանէն փախցոց հայրը: Նոյն բանը պիտի ընէր մեղաւորը, եթէ երկինք մտնէր անապաշխար: Աթոռէն պիտի վըտարէր զԱստուած, պիտի առնէր անոր թագը: Անապաշխար ոչ մէկ մեղաւոր կրնայ երկնից արքայութիւնը երթալ:

Ոմանք կ'ըսեն, «Ես Աստուծոյ ողորմութեան կը հաւատամ, չեմ կարծեր թէ Աստուած կը թողու որ մեղաւոր մը կորաւի: Ամէն ոք երկինք պիտի երթայ:» Նախաջրնեղեղեաններուն նայեցէք: Կը կարծէ՞ք թէ Աստուած առաւ երկինք տարաւ բոլոր այն մեղաւորները, բոլոր այն այրերն ու կիները որ իրենց չարութեան համար արժանի չէին երկրի վրայ բնակելու, և թողուց որ միակ արդար մարդն անցնի ջրհեղեղին մէջէն: Կը կարծէ՞ք թէ այսպիսի բան կ'ընէր ան, և սակայն շատեր կը հաւատան թէ ամէն ոք երկինք պիտի երթայ: Պիտի գայ այն օրը, երբ պիտի արթնաք ու գիտնաք թէ խարուած էք Սատանայէն: Անապաշխար ոչ մէկ մեղաւոր պիտի մտնէ երկինք: Ոչ մէկ մեղաւոր, այս, եթէ իր մեղքը չթողու: Աստուծոյ օրէնքը շատ պարզ է այս մասին: Սր. Գիրքը կ'ըսէ, «Եթէ չապաշխարէք:» Երբ այսքան պարզ է խնդիրը, ինչո՞ւ մարդիկ կը ծալեն իրենց թեւերը և կ'ըսեն. «Աստուած զիս երկինք պիտի առնէ կերպով մը:» Ըսենք թէ նոր

կուսակալ մը պաշտօնի ձեռնարկելու պահուն բաղմաթիւ ոճրազործներ տեսնէ բանտին մէջ և ըսէ, «Ես կը խղճամ այս բանտարկեալներուն, պէտք չէ որ այլեւս բանտի մէջ մնան:» Ըսենք թէ սպանութիւններ գործուին և ինք ըսէ, «Ես փափկասիրու եմ, չեմ կրնար այս մարդիկը պատժել,» և դրները բանայ ու արձակէ զանոնք: Ո՞րքան ժամանակ պաշտօնի վրայ կը մնայ: Բուն անոնք որ իրենց յոյսն Աստուծոյ ողորմութեան վրայ դրած են՝ պիտի գան առաջ և իրենց ձայնը բարձրացնեն այդ կառավարչին դէմ: Պիտի ըսեն. «Պէտք է պատժել այս մարդասպանները, ապա թէ ոչ՝ պիտի վասնգուի ընկերութիւնը, անապահով պիտի ըլլայ կեանքը:» Եւ սակայն Աստուծոյ ողորմութեան կը յուսան, ապաշխարեն թէ ոչ: Սիրելիներս, մի խարժուիք, Սաանացին թակարդն է այդ: Աստուծոյ խօսքը ձշմարիտ է, և այն կ'ըսէ, «Եթէ չապաշխարէք,» յուսոյ նշոյլ չկայ: Աստուծոյ Հոգին բանայ ձեր աչքերը և ձեզի ցուցնէ ձշմարտութիւնը: «Ամբարիշտը իր ճամրայէն և անօրէն մարդը իր խորհուրդներէն հրաժարի:»

Ապաշխարութիւնը երկիւղ չէ: Շատեր կ'ըսեն թէ ես կրօնի սարսափները չեմ քարոզեր: Այս, ես չեմ ուզեր վախցնելով մարդ զրկել Աստուծոյ թագաւորութիւնը: Եթէ քանի մը հոգի զրկէի այդ կերպով, շուտով գուրս պիտի զային անոնք: Եթէ ուզէի վախով մարդ զրկել երկինք, գոյուքի սարսափները պիտի բռնէի անոնց վիշուն վերև ու բուի, «ԱՄոէք:» Բայց մարդիկ շահելու կերպ չէ այդ: Երկնից մէջ ծառայ չկայ: Ամէնն ալ որդի են և պէտք է կամաւ ընդունին փրկութիւնը: Սարսափը գեռ ոչ զաք բներած է երկինք: Կոհակներու վրայ տատանող նառումը նայեցէք, որու նառորդները կը կարծեն թէ պիտի ընկղմին ու մեռնին: Կը ծնրագրեն այսոնք և զուք կը կարծէք որ ամէնն

ալ գարձի եկան։ Ոչ, չեկան։ Միայն ահարեկեցան։ Ապաշխարութիւն չկայ հոն, և երբ փոթորիկն անցնի և ցամաք ելիքն, նոյն մարդիկն են զարձեալ։ Կ'անցնի անոնց բոլոր սարսափը, կը մոռնան զայն և իրենց հին ունակութիւններուն կը վերադառնան։ Ո՛քան մարզիկ հիւանդութեան անկողնի մէջ մահուան սարսափներու մերձեցումը տեսնելով որոշեցին նոր կեանք վարել, եթէ միայն առողջանան, բայց առողջանալէ ետեւ մոռցան բոլոր իրենց որոշումները։ Անոնցը սարսափ է միայն։ Մեր ուղածն այդ չէ։ Վախն ուրիշ է, ապաշխարութիւնն ուրիշ։ Ծամարիտ ապաշխարութիւնն այն է, ուր Սր. Հոգին մեղաւորներու կը ցուցնէ իրենց մեղքը։ Այս է սւզուածը։ Սր. Հոգին անապաշխար ամէն ընթերցողի ցուցնէ հիմա թէ անցոյս է անոր վիճակը, եթէ չապաշխարէ։

Եթէ Աստուած Ազամը եղեմէ վտարեց մէկ մեղքի պատճառով, ի՞նչպէս կրնաք յուսալ երկնային դրախտը երթալ բխւրաւոր մեղքով։ Կրնամ երեւակայել մէկը որ ըսէ թէ բան մը չունի, որու համար ապաշխարէ։ Եթէ այդ Փարիսեցիներէն մէկը կայ ընթերցողներուս մէջ, կ'ըսեմ անոր թէ այս տետրակն անօգուտ է անոր։ Երանի թէ մէկը զար ինձի և ըսէր, «Մեղք չունիմ ես»։ Եթէ ես այդպիսիներէ մին ըլլայի, բնաւ եկեղեցի չէի զար։ Սակայն կրնա՞ք գտնել կը կարծէք այդպիսի մէկը ամբողջ ձեր քաղաքին մէջ։ Քան տարիէ ի վեր օր չանցնիր դիմիս վրայէն, որ գիշերը ես չզգամ թէ ապաշխարելու մեղք մը ունիմ։ Մարդու անկարելի է ապրիլ առանց մեղանչելու։ Այնչափ բաներ կան մարդոց սիրան ու մէրը Աստուածէ հեռացնող։ Ինձի կու գայ թէ ամէն ժամանակ ապաշխարելու եմ։ Ընթերցողներուս մէջ կա՞յ մէկը, որ կրնայ անկեղծօրէն ըսել, «Ես չունիմ մեղք մը որու

համար թողութիւն խնդրել հարկ ըլլայ։ Ապաշխարելու բան մը չունիմ։ Ոմանք կարծես կը խորհին թէ Աստուած տասը տարբեր օրէնք ունի Տանհարաննեայի իւրաքանչիւր պատուէրին փոխարէն։ Սակայն եթէ միայն մէկը կոտրէք, ամէնն ալ կոտրած կ'ըլլաք։ Եթէ մարդ մը տասը ոսկի գողնայ, ուրիշ մը 1,000, մին նոյնչափ գոզ է որչափ միւսը։ Մարդ մը որ մէկ պատուիրան կոտրած է՝ նոյնչափ յանցաւոր է որչափ տասը պատուիրան կոտրողը։ Եթէ մէկը չզգար զայս և Աստուածոյ չգար ապաշխարելով ու երեսը մեղքէն առ Աստուած գարձնելով, յոյսի նշոյլ չկայ անոր համար։ Օր մը մէկը բսաւ թէ ինք դարձի եկած է։ Բարեկամ մը հարցուց թէ ապաշխարեց։ «Ոչ»։ պատասխանեց, «Ենաւ ինքինքս չեմ նեղեր այդպիսի խորհուրդներով։» Սիրելիներ, երբ մէկը զարձի կու գայ, ասկէ աւելի խոր ըլլալու է գործը։ Մարդն ապաշխարելու և ջանալու է քաւել իր ըրածները։ Եթէ մէկուն հետ կոռու մէջ է, երթալու և հաշտուելու է իր թշնամիին հետ։ Եթէ ոչ իր դարձը Սատանայի գործն է։ Երբ մարդ Աստուածոյ կը դառնայ, նոր ստեղծուած — նոր մարդ մը կ'ըլլայ և իր չարժառիթները միշտ սէրէ կ'առաջնորդուին։ Կը սիրէ իր թշնամիները և կը ջանայ հատուցանել բոլոր անիրաւութիւնը Պոր ըրած է։ Դարձի ճշմարիտ նշան է այս։ Եթէ այս նշանը չերեւիր, անոր դարձը զլուխէն սիրաը հասած չէ բնաւ։ Պէտք է որ Հոգիէն ծնանինք, պէտք է որ սիրտերը վերածնին, վերսախն ծնանին։ Երբ մէկն ապաշխարէ ու երկնից Աստուածոյն դառնայ, գործը խոր ու կատարեալ կ'ըլլայ։ Կը յուսամ թէ ամէն ընթերցող պիտի ըմբանէ ճշմարիտ ապաշխարութեան անհրաժեշտութիւնը, երբ Աստուածոյ դիմէ օրհնութեան համար։ Կը մաղթեմ որ Հոգին շարժէ ձեզ այդ օրհնութիւնը խնդրել։

Պիտի երեւակայեմ թէ ձեզմէ մէկը կը հարցնէ , «Ի՞նչպէս պիտի ապաշխարեմ» : Բարեկամներ , այս աշխարհի վրայ երկու կուսակցութիւն կայ միայն : Անոնք որ Քրիստոսի կողմն են , անոնք՝ որ անոր հակառակ են : Եւ Քրիստոսի կողմն անցնիլ կը նշանակէ հինէն բաժնուելով նոր կուսակցութեան միանալ : Գիտէք թէ հին կուսակցութիւնը չար է և նորը բարի , և սակայն չէք փոխեր ձեր գիրքը : Եթէ տեղ մը երթալու համար սխալ շոգենաւ կամ շոգեկառք նստիք , և բարեկամ մը ձեզ համոզէ թէ սխալ ճամբու կը հետեւիք , չէ՞ք փոխեր ձեր նաւը կամ կառքը : Նմանապէս եթէ չփոխէք ձեր գիրքը հինէն նոր կուսակցութեան միանալով , չէք կրնար երկինք երթալ : Ուրիմն , եթէ չէք ապաշխարած , ապաշխարեցէք խկոյն :

Անապաշխար մարդուն երեսն Աստուծմէ անզին դարձած է : Այն վայրկեանին որ անոր դէմքն Աստուծոյ կողմը դառնայ , խաղաղութիւն և ուրախութիւն կ'ըլլայ : Շատեր կան որ ուրախութիւն , խաղաղութիւն կը փնտուն : Բարեկամներ , եթէ գուք ալ կը փնտուք , Աստուծոյ դարձէք . այդ կը բաւէ , և կը գանէք : Այլևս պէտք չէք ունենար փնտուելու , միայն եկէք և կ'ստանաք : Երբ պղտիկ աղաց էի , կը յիշեմ թէ կը ջանայի իմ շուքս բունել : Չեմ գիտեր թէ գուք ալ այս յիմարութիւնն ունեցած էք : Բայց ես կը յիշեմ թէ շուքիս ետեւէն կը վաղէի և կը ջանայի անկէ առաջ անցնիլ : Զէի հասկնար թէ ինչո՞ւ շուքը միշտ ինձմէ առակ'անցնէք : Անգամ մը կը վաղէի երեսս արեին դէմ գարձած : Ետիս նայելով տեսայ թէ շուքս ետեւս կտ զար բոլոր ճամբան : Նոյնպէս երբ Արդարութեան Արեւուն կը գարձնէք ձեր երեսը , խաղաղութիւն և ուրախութիւն ձեզի հետ կ'երթան , իսկ այն մարդիկը որ արեւուն ետին կ'անցնին՝ միշտ խաւարին մէջ կը մնան :

Աստուծոյ լրյախն դարձէք և ցոլքը ձեր սրտին մէջ պիտի ըլլայ : Մի ըսէք թէ Աստուծած չներեր ձեզի : Ձեր կամքն է միայն որ թողութիւն ընդունելու արգելք կ'ըլլայ ձեզի :

Քոյրս պատմեց ինձի թէ օր մը իր սրդին չար բան մը ըստ և հայրը սա պատուէքը տուաւ որդւոյն . «Գնա , ներում խնդրէ մայրէդ : » «Չեմ երթար , » պատասխանեց որդին : «Եթէ չերթաս ներում խնդրել մայրէդ , քեզ կը պաուկեցնեմ : » Առաւօտ էր և գեռ զործի չէր դացած հայրը : Արդին չկարծեց թէ այդ սպառնալիքը պիտի զործադրուէք : Նորէն «Ոչ , » պատասխանեց : Հանցին անոր հագուստը և պաուկեցուցին անկողնի մէջ : Հայրը կէսօրին տուն եկաւ յուսալով տան շուրջ տեսնել տղան խաղով զրազած : Բայց չտեսաւ և հարցուց իր կնոջ թէ ո՞ւր է : «Անկողինն է տակաւին : » Գնաց սենեակ և անկողնին քով նոտելով ըստ , «Զաւակս , կ'ուզեմ որ ներում խնդրես մայրէդ : » «Ոչ , » պատասխանեց որդին գարձեալ : Հայրն յորդորեց , աղաչեց , բայց անօգուտ : Գնաց իր գործին , այս անգամ վստան թէ երեկոյին իր վերագարձին ամէն բան լինցած պիտի գտնէ : Երեկոյին սակայն դարձեալ անկողնին մէջ գտաւ տղան : Օրն ի բուն հոն մնացած էր : Դնաց անոր քով և փորձեց ներում խնդրել տալ : Ի զուր : Մայրը գնաց և փորձեց : Դարձեալ ի զուր : Հայր և մայր չքնացան դիշերը , ամէն վայրկեան սպասելով որ իրենց պղտիկ տղան պիտի բաղսէ իրենց գուռը : Կ'ուզէին ներել անոր : Քոյրս ինձի ըստ թէ կարծես մահ պատահած էր տան մէջ : Այսպիսի զիշեր անցուցած չէր բնաւ : Առաւօտուն զնաց անոր և ըստ , «Զաւակս , հիմա ներում պիտի խնդրես : » Սակայն տղան պղտին դարձուց երեսը և չուզեց խօսիլ : Կէս օրին հայրը եկաւ , և տղան նոյնքան յամառ մնաց : Կը թուէք թէ տղան պիտի յաղ-

Թանակէր։ Տղուն համար աղէկ եղաւ որ տեղի չտուին
անոր յամառութեան առջեւ։ Մեղի համար ալ աւելի
աղէկ է Աստուծոյ հնազանդիլ քան մեր կամքն ընել։
Մեր ճամբան կործանման կը տանի մեղ, Աստուծոյ
ճամբան՝ յաւիտենական կեանքի։ Հայրը գործի
գնաց, և քայրս իրիկուան մօտ որդւոյն քով եր-
թալով սկսաւ խոսիլ անոր և բացատրել և յետոյ վեր-
ջապէս ըսաւ, «Հիմա, զաւակս, 'Մայր,' ըսէ ։» «Մայր,»
ըսաւ տղան։ «Նե՛ ըսէ հիմա ։» «Են ։» «Բէ՛ ։» «Ծէ՛» ը-
սաւ տղան։ «Ինծի ։» «Ինծի,» կրկնեց տղան և ցատ-
կեց ելաւ անկողնէն, «Բոխ՝» պառալով, «տար զիս հայ-
րիս քով, որպէս զի անոր ալ ըսեմ։» Ով մեղաւոր, Աս-
տուծոյ գնա և թողութիւն խնդրէ։ Սյու է ասպաշարու-
թիւնը, կոտրած սրառվ երթալ և երկնից թագաւորէն
թողութիւն խնդրել։ Մի ըսէք թէ չէք կրնար։ Սուտ
խոսք է այդ։ Զեր յամառ կամքը, ձեր յամառ սիրտն է
բուն արգելքը։

Հիմա, ով ընթերցող, Աստուծոյ հետ հաշտուելու
դիրքի մէջ էք։ Այս հաշտութիւնը շաբաթ մը, օր մը,
ժամ մը յետաձգելու դիրքի մէջ չէք։ Աստուած ձեզի
կ'ըսէ, Հիմա։ Գեղեցիկ շոգենաւ մը խութերու մէջէ կը
նաւէ։ Նաւապեաը չգիտեր թէ քանի մը բոռպէն խու-
թի պիտի զարնուի և հարիւրաւոր նաւորդներ ջրային
գերեզման մը պիտի ունենան։ Եթէ զիտնար, իսկոյն
զանգակ մը կը զարնէր և նաւուն ուղղութիւնը կը
փոխուէր անվտանգ։ Նաւը կը զարնուի վերջապէս։
Հիմա գիտէ նաւապեաը, բայց շատ ուշ է, իսկ գուգ ժա-
մանակ ունիք։ Հինգ վայրիկեանի մէջ, ո՛վ զիտէ, կը ը-
նաք յաւիտենականութիւն փոխադրուիլ։ Աստուած մշուչ
մը կը կախէ մեր աչքերուն վրայ որ չտեսնենք մեզի
ուղղուած հրաւէը։ Եւ ահա կը կանչէ օն, ամէն որ ա-
պաշարէ, և բոլոր ձեր մեղքերը պիտի ներտին։ Տէ-
րոջ անունով կը ինդրեմ որ հիմա Աստուծոյ դառնաք։

ՔՐԻՍՏՈՍ ԻՆՉ Է ՄԵԶԻ

Այսօր պիտի զրեմ Քրիստոսի վրայ, և եթէ կար-
դալէ ետեւ ինչ որ զրեմ՝ ըսէք թէ Քրիստոս այնպէս
չէ, ինչպէս ես կը փորձեմ ներկայացնել զինք, յանցան-
քը ձերը պիտի ըլլայ և ոչ ուրիշ մը, վասն զի ան
հազարապատիկ աւելի է քան ինչ որ ես ձեղի կը ներ-
կայացնեմ։ Մարդ չկրնար քանի մը ըսպէի մէջ պատմել
թէ ի՞նչ է Քրիստոս, չկրնար յայտնել թէ ի՞նչ է Քրիստոս
մեզի Անգամ մը ես այսնիւթին վրայ խօսեցայ Հիսուսա-
ցին Անգղիոյ մէջ և զգացի թէ բաւական բան չկրցայ ըսել։
Տուն դառնալու պահուն, ինծի ընկերացող Սկովտա-
ցին ըսի ցաւելով թէ նիւթիս կէսը միայն չշափած
էի։ Մարդը պատասխանեց, «Չէք պակնակեր անշուշտ
մէկ ժամու մէջ ամէն բան յայտնել Քրիստոսի վրայ։ Յա-
ւիտենականութիւն մը պէտք է ասոր համար։» Կար-
ծեցի թէ կարելի էր, բայց անկարելի է, բարեկամներ։
Զեր ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ Դուկ։ Բ. 11 հա-
մարին վրայ։ «Վասն զի ձեղի այսօր Փրկիչ մը ծնաւ-
Դաւիթի քաղաքին մէջ, որ Օծեալ Տէր է ։» Ահա թէ
ի՞նչ է Քրիստոս ամէն հոգիի համար որ այս աշ-
խարհը կու զայ։ Աստուած աշխարհի կու տայ զայն։
«Զեզի այսօր Փրկիչ մը ծնաւ ։» Աստուած տուաւ զայն
որպէս զի մեր մեղքերէն ազատէ մեզ։ Ահա նպատակը
որու համար եկաւ Քրիստոս աշխարհ։ Զինք տուանալու
համար նախ տեսնելու ենք զայն ի Գողգոթա իրը։
մեր Յիսուսը, մեղ Սրբողը, Սրբացնողը և Փրկողը։
Նախ Գողգոթայէ անցնելու ենք, որպէս զի տեսնենք
զինք իբրիւ մեր Փրկիչը։ Եւ կ'ուղէ որ հոն զաք։ Ինք,

Փրկիչը, ոչ միայն կը հանէ մեղ դժոխքի անդունդէն, այլ և կ'ազատէ մեղ մեղքէն։ Շատեր սխալ զաղափար ունին Քրիստոսի վրայ։ Կը կարծեն թէ միայն կ'ազատէ մեղ դժոխքէն, բայց օրէ օր ալ կը պահէ մեղ մեղքէ։ Սատուած մեղմէ աւելի լաւ գիտէր թէ աշխարհ ի՞նչ բանի կը կարօտի։ Ուստի մեզի Քրիստոսը տուաւ, ոչ միայն որպէս դի մեղ մահէ ազատէ, այլ և մեղ մեղքէ ազատէ։ Ոչ միայն Քրիշէ է, այլ և ազատարար։ Անգամ մը հարցուցի մարդու մը թէ ինչո՞ւ այնքան կը խորհի այսինչին վրայ։ Դիտեցի թէ ամէն ատեն արցունքով կը յիշէր զայն։ «Ախ, պատուելի, այդ մարդը զիս ազատեց,» պատասխանեց ինձի։ Եւ խոստավանեցաւ թէ նեղը մնալով օտարի գրամը գործածածէր՝ քանի մը շաբաթէն հատուցանելու յուսով։ Աւկայն չէր կրցած և պատիւը կորսնցնելու և կործանելու վատանգին մէջ իյնալով գացած, աղաչած էր այդ մարդուն որ փոխատուութիւն մը ընէ իրեն։ Մարդն ըրած էր փոխատուութիւնը և ինք վճարած էր պարտքը։ «Հիմա պատրաստ եմ իմ կեանքս տալ անոր համար,» ըստու։ «Ան ազատեց զիս։» Երախտագիտութենէն սպատրաստ էր իր կեանքը տալ անոր համար։ Երբ հասկնանք թէ ի՞նչ ըրաւ Քրիստոս մեզի համար, կը յօդարինք մեր կեանքը տալ — ամէն բան զոհել անոր համար։

Փրկութիւնը ազատաբարութիւն չէ միայն, այլ գնել, ծախու առնել։ Օրէնքին անէծքին տակ են Աղամայ բուլոր որդիները։ «Քրիստոս մեղ ծախու առնաւ օրէնքին անէծքէն» (Պաղ. Դ. 13)։ Ազատեց մեղ արդարութեան գատավճակն։ «Մախու առաւ իր արիւնով» իրեն կը պատկանինք։ Օր մը քարոզել գացի մօտակայ գիւղ մը։ Եղբայրս ինձի հետ էր։ Մեր առջեւէն գացող երիտասարդ մը տեսնելով ըսի եղբօրա։ «Ո՞վ է ան։» «Կը տես-

նե՞ս, սա աղարակը, սա զեղեցիկ չէնքերը, սա բոլոր արտերը և արօտը։ Անորն են ամէնը։ Հայրը խման էր և վատնեց իր գրամը, պարտքի մէջ թաղեց իր տունը և մեռաւ։ Մայրն ստիպուեցաւ աղքատանոց ապատանիլ։ Սյդ երիտասարդը պանդխտացաւ, գրամ շահեցաւ և վերադառնալով ծախու առաւ ադարակը, հանեց մայրն աղքատանոցէն և հիմա աղնուականներէն մին է։ Այս է ինչ որ Սատուած կ'ընէ մեզի համար։ Ադամ մեղ շատ աժան ծախեց և Քրիստոս կու զայ, կը գնէ մեղ — ձրիալէս։ Շատեր Գողգոթա կ'երթան և կը հաւատան թէ Քրիստոս իրենց ազատիչն է, բայց կը մոռնան թէ ան եկաւ մեղ ազատել ամէն փորձութենէ, ամէն ախորժակէ, ամէն ցանկութենէ։ Երբ Սատուած խորայէլացիները արեան ետին վրաւ Գիւեմի մէջ, անոնք պականով եղան։ Երբ անոնք Կարմիր Ծով եկան և լսեցին թէ Եգիպտասի թագաւորն իր մեծ բանակով, ձիաւորներով ու կառքերով իրենց վրայ կու զայ փութոյ պնդութեամբ, երկնից Սատուածն իր զօրութիւնն յայտնեց իրերե ազատարար։ Մովմէսի ըստաւ, «Երկնցուր գաւազանդ,» և իսկոյն բացուեցաւ ծովը, և ընտրեալ ժողովուրդն ապահով անցաւ միւս կողմը։ Սատուած ազատարար է բոլոր իր զաւակներուն, ի՞նչ ալ ըլլան անոնք։ Մեծ բժիշկ է ամէնուս և կ'ազատէ մեղ բոլոր մեր գժուարութիւններէն։

Մարկ. Ե. զիստուն մէջ կը տեսնենք զինք իրեւ ազատարար։ Զեմ կարծեր որ Սատուած հոն գտնուածներէն աւելի զժուար գործ գտաւ ուեէ տեղ։ Հիմա հիւանդանոցներ կան անբուժելիներու համար, և եթէ այն ժամանակ ալ կենային, հոն պիտի գրուէին յիշուած մարդիկը։ Նախնայինք անոր որ զերեզմաններու մէջ կը բնակէր։ Զանացին ընտելացնել զայն, բայց կը խզէր զթաները, ինչպէս Սամփսոն կը խորտակէր սիւները։ Զանացին

կապել զայն, հագուեցնել զայն, բայց ծուէն ծուէն կը պատռէր հանդերձները: իր վայրի բարքով ահ ու սարսափ կ'աղդէր ամէնուն: Տղայք կը վախնային իրմէ և գիշերայն անոր աղաղակները լսող կիներ ու այրեր կը սոսկային անոր մօտենալ: Խաղալիկ էր գեւերուն: Սակայն Քրիստոս եկաւ երկրին այդ կորմը: Տեսէք ի՞նչպէս փորձեցին զղթայել, կապել, ընտելացնել զայն, բայց ի զուր: Քրիստոս եկաւ և մէկ խօսքով աղատեց մարդը: Իսկ անոր երկրացիները գէպքը լսելով դուրս թափեցան, բայց ոչ տեսնելու համար թէ ի՞նչ ըրաթրիստոս, այլ՝ իրենց խողերը փնտուելու համար: Այս քաղաքին մէջ ալ շատեր աւելի յարդ կ'ընծայեն խողերուն քան հոգիներու փրկութեան, թող խողի միար սզէ կամ աժաննայ, տեսէք թէ ի՞նչ իրարանցում կ'ըլլայ: Բայց եթէ հոգիներ ըլլան փրկելի, ոչ ոք կը շարժի իր տեղէն: Ելան նայիլ խողերը և անա զտան թէ վայրի մարդը հազուած նստած է Քրիստոսի ոտքը և զգաստ է բոլորովին: Երբ մարդը տեսաւ թէ ազատած է ինք, ուզեց Քրիստոսի հետ երթալ: Երախտազիտութիւն էր այդ: Քրիստոս փրկած, ազատած էր զայն, ազատած՝ թշնամիին ձեռքէն: Աղաղակեց ան, «Թող որ քեզի հետեւիմ ամբողջ աշխարհի մէջ. ուր որ երթաս, հնու պիտի գամ»: Սակայն Տէրն ըստ, «Գնաքու տունդ քու ընտանիքիդ, ու պատճէ անոնց ինչ որ Տէրը քեզի ըրաւ»: Մարդը տուն գնաց, կ'ուզէի ես հնու զտնուիլ երբ ժամանեց ան: Կրնամ երեւակայել թէ տղայք ի՞նչ եղան և ըսին՝ զայն տեսներով: «Հայրը կու զայ, զուող զոցեցէք», ըսին՝ անոնք և մայրն աղաղակեց, «Վաղեցէք, տղաք, զոցեցէք պատուհանները և գրէք զրան նիգերը»: Հաւանօրէն շատ անգամներ տուն եկած և ծեծած էր ընտանիքը, կոտրած էր աթոռներն ու սեղանները, փողոց փախցոցած էր կինը և սոսկացու-

ցած՝ բոլոր զրացիները: Իսկ հիմա փողոցն ի վար կու զայ, կու զայ մինչեւ իր տունը և մեղմով կը զարնէ զուռը: Զայն մը չէք լսեր մինչ կ'սպասէ հոն: Վերջապէս կը տեսնէ կինը պատուհանն ելած և Մարիամ» կը կանչէ: «Վայ,» կ'ըսէ կինը, «կը խօսի ձիշտ այնպէս ինչպէս կը խօսէր երբ ամուսնացայ իր հետ: Արդեօք առողջացա՞ծ է: Աւստի զուրս կը նայի և կ'ըսէ, «Յովսէփ, գո՞ւն ես: Այո, Մարիամ,» կը պատասխանէ մարդը, «Ես եմ, մի վախնար այլես. ազէկցայ»: Կը տեսնեմ այդ մայրը, կը տեսնեմ թէ ի՞նչպէս կը քաշէ կը հանէ դրան նիգերը, և կը նայի անոր: Սուաջին ակնարկը բաւական է, կը նետուի անոր թեւերուն մէջ և կը փաթթուի զզին: Ներս կ'առնէ և հարիւրաւոր հարցում կ'ուզէ թէ ի՞նչպէս եղաւ ամբողջ գործը: «Եհ, աթոռ մը առ, և ես քեզի պատմեմ ամբողջ եղելութիւնը»: Տղայք կ'զզուշանան և ահարեկ կը թուին: Ինք կ'սկսի, «Ես հոն էի, զերեզմաններուն մէջ, ինչպէս զիտէք, և քարերով կը ձեղքբաէի մարմինս ու մերկ կը վաղվզէի, և ահա Յիսուս նազովրեցին անցաւ այն կողմէն: Մարիամ, երբեք լսա՞ծ ես անոր վրայ: Ամէնէն սքանչելի մարդն է ան: Ես անոր նմանը չեմ տեսած: Վաղեց եկաւ ու բոլոր գեերուն հրամայեց որ ինձմէ կլեն ու երթան: Անոնք ելան գացին: Բուժուելէս ետեւ ուզեցի անոր ետեւէն երթալ, սակայն ինք պատուիրեց որ տուն զամ ու քեզի պատմեմ ամէն բան»: Տղայք հետզետէ անոր չուրջ հաւաքուցան և մեծերը վաղեցին իրենց խաղընկերներուն պատմել թէ Յիսուս ի՞նչ զարմանալի բաներ ըրաւ իրենց հօր: Ոհ, սիրելիներ, ամենակարող աղատարար մը ունինք. մի հոդ ընէք, ի՞նչ տառապանք ալ ունենաք: Ան կ'աղատէ ձեզ: Աստուծոյ Որդին, որ այն գեւերն հանեց, կարող է ձեզ աղատել ձեզ պաշարող մեղքէն: Անցեալ օր,

մինչ խմաններու վրայ կը խօսէի, մարդ մը ըստ թէ
դժբախտաբար խմելու կիրքը ախտ կը գտնայ և այ-
նուհետեւ այլևս յոյս չկայ: Այդ մարդը չէր զիտեր առե-
տարանը, Քրիստոս է բժիշկ մը, որու զիմով ոչ մէկ հի-
ւանդ կորսուեցաւ: Ընտիր շատ բժիշկներ կան, բայց ա-
մին կորսուեցաւ: Քրիստոս երբեք չձախողեցաւ, և շատ
ծանր հիւանդներ ունեցաւ: Նայեցէք այն կնոջ որ տա-
րիներէ հետէ կը տառապէլ արեան տեռատեսութենէ:
Հաւանօրէն ամէն բժշկի զիմած էր, մինչեւ Դամակոս
ու մինչեւ Եղիպատրոս զացած էր: Թերեւս բոլոր իր գրա-
մը վատնած էր առողջանալու համար, բայց աւելի
տկարացած էր: Փոխանակ Քրիստոսի զալու, զնաց
շրջակայ բժիշկներուն, Կրնամ երեւակայել անոր բարե-
կամներէն մին որ կու զայ և կ'ըսէ, «Լսած և նա-
զովքեցի Յիսուսի վրայ»: «Ոչ»: «Մեծ մարդարէ է, և նա-
անձամբ տեսած չեմ զինք, բայց կ'ըսեն թէ զարմա-
նալիքներ կը զործէ երուսալէմի մէջ: Լսեցի թէ բո-
րոտ մը և անզարալոյծ մը զացին և վայրկինապէս
բժշկեց զանոնք: Կ'ըսեն նաև թէ կոյցրերու տեսութիւն
կու տայ: «Մինչ այս բանները կը լսէ կինը, յոյսի նշոյլ
մը կը շողաց իր հոգիին վրայ և աւելի բան կը հար-
ցնէ: «Այս, խմացայ թէ ուրիշ անձ մը ևս բուժած է,
որ տարիներէ ի վեր անկարող էր քալել և տարին
զինք անոր քով, բայց երբ զացին, տեսան թէ բաղ-
մութիւնն անհնար է անոր մօտենալ: Ուստի տանիքը
ծակեցին և մարդը ծակէն վար իջեցուցին: Երբ զայն
տեսաւ, ձեռքով դպաւ միայն, և մարդն առողջացաւ: «
Մեծ բժիշկ ըլլալու է: Ո՞րչափ կը պահանջէ: Բան
մը չպահանջէր» Այս է շատերու դժուարութիւնն այ-
սօր: Կը կարծեն թէ բան մը ընկելու են Տէրոջ համար
— բան մը տալու են այն փրկութեան փոխարէն զոր

կը բերէ իրենց: «Իրա՞ւ բան մը չպահանջէր»: «Այս,
ձրի կը բժշկէ բոլոր իրեն դիմողները»: «Կեանքիս մէջ
այսպիսի բան չեմ լսած: Երբ հոս զայ, ես ալ պիտի
դիմեմ անոր:» Թիչ յետոյ կը լսէ թէ ահա կ'անցնի
քաղաքին մէջէն: Անմիջապէս երթալ կը պատրաստուի:
Զաւակներն հաւանօրէն կու զան և կը յորդորեն զինք
որ չերթայ: «Բժշկի մի երթար այլեւս, շատ զացիր և
օգուտ մը չտեսար, այլ աւելի ծանրացար»: Սակայն
մոտիկ չըներ, կ'ուղէ օրհնուիլ: Զեմ զիտեր ի՞նչ կը
կոչէին կիններու զգեստներն այն ժամանակ: Բայց մէնք
արդի անունները պիտի զործածենք: Կ'առնէ իր հին
շալը (բժիշկներն սպառած էին անոր զրամը և անկա-
րող էր նոր մը զնել): Երբ կը համար հոն ուր Քրիստոս
է, կը նայի որ ահազին բազմութեամբ շրջապատռած
է: Հրելով հրելով ճամբայ կը բանաց իրեն, մատիկ ը-
սելով, «Եթէ կարենամ այն մարդուն մօտենալ, զիտեմ
թէ իր նայուածքով պիտի օրհնէ զիս»: Կ'երթայ, բազ-
մութիւնը կարելով: «Ինչո՞ւ հանգարտ չես կենար կամ
մէկ կողմ քաշուիր», «կ'ըսեն անոր». «քեզի պէս շատեր
կան որ կ'ուղեն անոր մօտենալ»: Ինք կը յառաջանայ
և վերջապէս ձեռքը կ'երկարէ անոր զալելու համար:
Եւ ահա մէկը կու զայ կը մանէ անոր և Փրկչին միջնէ,
ու կինը ետ կը մզուի: Սակայն չյուսահատիր, կը յա-
ջողի զարձեալ մօտենալ, եւ ես կը տեսնեմ կարծես նիւ-
հար, զեղնած ձեռքը, մինչ կ'ելլէ շալին տակէն և զո-
պալով կը զաչի Յիսուսի հանգերձին, և ահա բուժուե-
ցաւ: Կինը: Բանած է թէ Յիսուսի հանգերձին մէջ շատ
աւելի զեղ կայ քան աշխարհի բոլոր զեղարաններուն
մէջ: Ո՞վ ամենաբոյժ բժիշկ, անբուժելի բան չկայ քե-
զի համար: Եթէ ունիք մեղք մը որու զերի էք, անոր
կէքք, կարող է լուժել ձեզ: Այս, ամենակարող բժիշկ
է, և կրնաց փրկել ամէնը որ իրեն կու զան և իր օգ-

նութիւնը կը խնդրեն : Կ'երիւակայեմ մէկը , որ կ'ըսէ , ես շատ աւելի գէշ եմ քան ուեէ մէկը զոր յիշեցիր : Քացարձակապէս անզգայ և անտարբեր եմ ամէն բանի որ մաքուր ու սուրբ է : Քարոզ քարոզի ետեւէ կը լսեմ , բայց բնաւ չեմ ազգութիր : Մեռած եմ ես : Լաւ , ճիշտ հոս կը գտնենք մեռեալի մը պատմութիւն : Երբ Յիսուս Յայրոսի առանք եկաւ , ըսին թէ ուշ մնացած էր : Գուշ ու ես ուշ մնացինք , բայց Քրիստոս ուշ չմնար բնաւ : Մոռցան թէ ան յարութիւն ու կեանք է : Երբ Եացող կիներուն մէջէն անցնելով մեռեալին սեռնեակը մտաւ . Պետրոսի ու Յովհաննէսի հետ , մեռեալին ըսաւ լոկ , «Ազդիկ , քեզի կ'ըսեմ , ելիր :» և ան արթնցաւ մահուան քունէն : Եթէ ընթերցողներուս մէջ կայ մեռած հոգի մը , ան կարող է փրկել զայն : Ստեղծաւ գործութեան ժամանակ ըսաւ , «Ոսյո ըլլայ ,» և լսու եղաւ : Եթէ ձեր մեռած հոգիներուն հրամայէ ապրիլ , կ'ապրին անշուշտ : Ազօթեցէք որ Աստուած իր ներկայութեան լուսով լիցնէ ձեր մեռած հոգիները : Ինք ըսաւ որբեւարիին որդույն + «Ով պատանի , ելիր :» Այս , կարող է ինք մարդիկ յարուցանել փողոցի քարերէն : Անսահման է հսրայէլի Տէր Աստուծոյն կարպութիւնը : Մեր Փրկիչը , մեր Ազատարար , մեր Բժիշկը , կարող է որբութեամբ լիցնել մեռած հոգին , կենդանացնել մեռած հոգիները :

Գիտէք թէ երբ հսրայէլացիները կարմիր Ծովէն անցուց և անապատը տարաւ , ինք եղաւ անոնց ճանապարհը : Երբեմն սապիտի խօսքեր կը լսէք . «Եթէ Քրիստոնեայ ըլլամ , չեմ գիտելի թէ ո՞ր եկեղեցին պիտի միանամ : Կաթոլիկ եկեղեցին կ'ըսէ թէ ինք է միակ ծշմարիտ եկեղեցին — առաքելական միակ եկեղեցին , և առանց իրեն միանալու չեմ կընար երկինք երթալ : Մկրտականները կ'ըսեն թէ առանց ընկղմամբ մկրտուե-

լու . Վեմ կրնար երկինք երթալ : Եպիսկոպոսականները կ'ըսեն թէ իրենք են միակ ծշմարիտ եկեղեցին : Նոյն բանը կ'ըսեն երիցականները , Մեթոստականները և ուրիշներ իրենց եկեղեցիներուն համար : Եւ ես չեմ գիտեր թէ անոնցմէ որո՛ւն յարելու եմ :» Փառք Աստուծոյ , այս մասին խաւարի մէջ չենք : Ինք կ'ըսէ , «Ես եմ ճամբան :» Այս օրուան ամենամեծ սխալն է այս և այն դաւանանքին , այս և այն եկեղեցին հետեւիլ , և շատեր եկեղեցին մտիլ կ'ըսնեն փոխանակ Աստուծոյ Ճայնին մտիլ ընելու : Կաթոլիկ եկեղեցին բնաւ հոգի մը չփրկեց , նմանապէս ուրիշ ուեէ եկեղեցի : Աստուծոյ Որդին է աշխարհի Փրկիչը : Յիսուսի անունը կարող է իր ժողովուրդը փրկել իրենց մեղքերէն : Յիսուս իրապէս անձնական Փրկիչ է և եթէ կ'ուզէ մէկը Քրիստոնեայ ըլլալ , թող իր աչքը այն փրկչին ուղղէ և կը փրկուի : Գիտէք թէ հսրայէլացիներն ամպ մը ունէին իրենց առջւէն զացող : Երբ ամպը շարժէր , իրենք ալ կը շարժէին , և երբ կանգ առնէր , իրենք ալ կանգ կ'առնէին և երբ ճամբայ ելլէր , անոր կը հետեւէին : Նմանապէս , բարեկամներ , Յիսուս է մեր ճանապարհը , և եթէ անոր հետքերուն հետեւինք , ուղիղ եկեղեցին մէջ կ'ըլլանք : Ո՞վ կը հարաբեր անապատին մէջ աւելի լաւ առաջնորդել ընարեալ այն ժողովրդին քան Աստուած առենակալ : Ան գիտէք ամէն վատանգ ու գծուարութիւններ : Երբ հաց ուղեցին , բացաւ իր ձեռքը և հաց տուաւ : Երբ ջուր ուղեցին Մովսէսի հրամայեց զարնել ժայրին , և ահա անապակ ջուր բլիեց : Ո՞վ կընար անոնց աւելի լաւ առաջնորդել անապատին մէջէն , և ո՞վ կընար մեզ աւելի լաւ առաջնորդել գէպի երկինք քան Յիսուս : Շատեր չեն սիրեր հին ճանապարհը զոր մեր հայրերը սորվեցին : Երեմիայի ժամանակակիցները չէին սիրեր հին ճանապարհը , կ'ատէին զայն , ուստի եօթանասուն տա-

րի գերութեան ենթարկուեցան։ Հին բարի ճանապարհը դոր մեր հայրերը սորվեցուցին՝ աւելի լաւ է քան մեր ճանապարհը։ Կ'ըսեն թէ այս Սր. Գիրքը կը բաւէք հին օրերուն համար, սակայն հիմա զարգացած, դիտուն ու գրադէտ մարդկի ունինք, և անոր արժէքը պակսած է մեր օրերու մարդոց համար։ Արդ, տուէք ինձի աւելի լաւ գիրք մը, և ես պատրաստ եմ նետել զայս։ Աշխարհ տուած է մեղի աւելի աղէկ գիրք մը։ Այս մարդկը կ'ուզեն որ ձգենք Սր. Գիրքը։ Անոր տեղ ի՞նչ պիտի տաք մեղի։ Ի՞նչ անգութ անհաւատութիւն է մեղի ըսել որ թողունք մեր ամէն յոյսը — նետենք միակ դիրքը, որ մեղի կը հազորդէ յարութեան պատմութիւնը։ Կը ջանան մեզ համոզել թէ ամբողջ առասպել է, որպէս զի երբ մեր սիրելիները գերեզմանին յանձնենք, հրամէշտ տանք անոնց այս աշխարհի և ամբողջ յախտենականութեան համար։ Հեռու մնանք այդ սարսափելի վարդապետութենէն։ Մեր հայրերուն ու մայրերուն Սր. Գիրքը ձշմարիտ է, և հին բարի ճանապարհը ձշմարիտ է։ Երբ մէկը զայ և փորձէ մեզ քաշել հին ճանապարհէն դէպի նորը, Սատանայի գործ կը գործէ։ Բայց մարդիկ կ'ըսեն, Մենք հիմա զարգացած ենք և այդ ճանապարհն անօգուտ է այլեւ։ Ինչո՞ւ մարդիկ այլպէս չեն ըսեր արեւուն համար ալ։ Ի՞նչո՞ւ չեն ըսեր որ այլեւս անոր յոյսը չփայ իրենց չէնքերը, իրենք կազ ունին և ելեկարականութիւն։ աշրեւն հին է, մինչ ասոնք նոր լոյս են։ Այս տրամաբանութիւնն այնքան բանասոր է որբան Սր. Գիրքը մերժելու պահանջը։ Ո՞րքան բան։ Կը պարտիմք Սր. Գրոց։ Զեմ կարծեր թէ ապահով ապրիլ հնար պիտի ըլլար առանց անոր։ Նայեցէք այն աղքերուն պատմութեան, որոնց մէջ Սր. Գիրքը ստնակոխ եւ զաւ։ Ի՞նչ անիշխանութիւն և յեղաշրջումներ։ Զթու-

ղունք հին ճանապարհը։ Հովուապետը մտած է զոներէն, մեղի ալ կը պատուիրէ մանել իրմով։ Տըպինի մէջ լսեցի թէ պղտիկ աղայ մը որ միսիոնարական զպրոցի մէջ տառամ կ'առնէր՝ Քրիստոնը գտաւ։ Երբ դպրոցի մէջ տառամ կ'առնէր։ Քրիստոնը գտաւ։ Երբ տուն զնաց, փորձեց իր հօր և մօր խօսիլ իր Ազատարարին վրայ։ Յետոյ հիւանդանալով մեռաւ։ Մահէն չորս տարի յետոյ հայրն հաւասարմօրէն ներկայ կ'ըլլար ամէն ժողովի և իր Սր. Գիրքը կը կարդար։ Եթէ հարցնէիք անոր թէ ի՞նչ կը փնտոէր, պիտի ըսէր թէ կը փնտոէ այն ճամբան որով իր որդեակը երկինք կը ժնաց։ Բարեկամներս, մեր երէց եղբայրը մեղմէ առաջ զնաց։ Բարեկամներս, մեր երէց եղբայրը մեղմէ առաջ զնաց ու իր Աստուծոյն աջ կողմը նստաւ ու մեզ խաւարի մէջ չթողուր։

Քանի մը տարի առաջ պղտիկ քաղաք մը գացի, ուր կիրակնօրեայ գպրոցի համաժողով մը տեղի կ'ունենար։ Կատարեալ անծանօթ էի հոն։ Երբ քաղաքն հասայ, մարդ մը եկաւ ինձի և հարցուց թէ Մուտի՞ է իմ անունա։ Այս, պատասխանեցի և տուն հրաւիրեց զիս։ Երբ տուն հասանք, ըսաւ թէ ինք ստիպուած է համաժողովին երթալ, իր կնոջ համար ալ որ ծառայ չունենալով ստիպուած էր տնական պարտականութիւններով զբաղվէլ ներում խնդրեց։ Տարաւ զիս հիւրանոցը և աղաչեց սպասել մինչեւ ինք վերադառնայ։ Նստայ հոն, բայց սենեակը մութ էր և չէի կրնար կարդալ ու ձանձրացայ։ Ուստի խորհեցայ տղաքը գտնել և անոնց հետ խաղալ։ Զանացի տղու ձայն լսել տան մէջ, բայց ձայն մը խակ չլուցի պղտիկներու գոյութիւն ցուցնող։ Երբ բարեկամս վերադառնաւ, ըսի, «Զաւակ չունի՞ք»։ «Աղջիկ մը ունիմ,» պատասխանեց, «բայց երկինքն է, և ուրախ եմ որ հոն է, պատուելի։» «Ուրա՞խ ես որ զաւակդ մեռաւ,» հարցուցի։ Մարդն երկարօրէն պատմեց թէ որբան կը սիրէր իր զաւակը, թէ ի՞նչպէս իր

ամբողջ կեանքը անոր նուիրած էր՝ մոռնալով իր Փըր-
կիքը։ Օր մը տուն գալով մահամերձ վիճակի մէջ զտա-
զայն։ Եւ երբ մեռաւ, ինք անիրաւ կոչեց զԱստուած, :
Կը տեսնէր գրացիներ որ շրջապատուած էին իրենց
զաւակներով։ Ինչո՞ւ անոնցմէ մին կամ միւսը չառաւ, :
Կը խորհէր։ Հօգին համակ կ'ընդվզէր։ Թաղումէն յետոց
երբ տուն վերագարձաւ, «Յանկարծ լսեցի կարծես
զաւկիս ձայնը որ զիս կը կանչէր» ։ ըստու։ «բայց չուս
սթափեցայ և զգացի թէ ան բաժնուած է մեղմէ։ Անա
կարծես անոր սաքի ձայնն առի սանդուխին վրայ։
Բայց վիսէի թէ գերեզմանին մէջ թաղուեցաւ։ Կո-
րուստիս վրայ մտածելով՝ քիչ մնաց պիտի կորսնցնէի
խելքս։ Անկողնիս վրայ նետուեցայ և լացի դառնապէս։
Քունս տարսու, և տեսայ երազ մը որ տեսիլ կը թուի
ինձի։ Անքեր արտէ մը կ'անցնէի, եկայ գետի մը քով
այնքան մութ ու սարսապղեցիկ որ պատրաստուեցայ
ետ գատնալ, և ահա միւս ամին վրայ տեսայ ամենա-
զեղեցիկ տեսարան մը։ Խորհեցայ թէ մահ և ցաւ եր-
բեք չեն կարող այն սիրուն երկիրը մտնել։ Ապա սկսայ
էակներ տեսնել, ամէնն ալ երջանիկ, և անոնց մէջ
նշմարեցի իմ պղտիկ աղջիկս։ Հրեշտակային իր ձեռքը
ինձի շարժելով զոչեց, «Հայր, հայր, այս կողմն եկուր»։
Իր ձայնն աւելի անոյշ էր քան հոս։ Ուզեցի ջուրը
մտնել և միւս կողմն անցնիլ փորձել։ Բայց գետը շատ
խոր և հսսանքն այնքան արագ զտայ որ խորհեցայ թէ,
եթէ փորձէի, պիտի քշուէի յաւիտեան և հետանայի
աղջիկէս։ Զանացի նաւավար մը զանիկ որ զիս միւս
կողմը տանի, բայց չպտայ։ Գետն ի վեր և գետն ի վար
երթալով նաս մը կամ կամուրջ մը փնտակցի։ Աղջիկս
կը շարունակէր զոչել, «Այս կողմն եկուր»։ Յանկարծ
ձայն մը լսեցի որ կը զոռար, «Ես եմ ճամբան ու ճըշ-
մարտութիւնը և կեանքը, մէկը Հօրը քով չպար՝ եթէ

ոչ ինծմով։՝ Այս ձայնը քունէս արթնցուց զիս, և
զիտցայ թէ կանչողը Փրկիչս էր և ինձի կը ցուցնէր
ճամբան որով կրնայի սիրելի աղջկանս երթալ։ Հիմա
կիրակնօրեայ դպրոցի վերատեսուչ եմ, շատեր զարձի
բերի, կինս գարձի եկաւ, և օր մը մեր զաւակը պի-
տի տեսնենք Յիսուսի շնորհիւ։»

Ըսթերցողներուս մէջ չկայ արգեօք հայր մը, որ
սիրելի մը ունի նոյն երկրին մէջ։ Զկայ մայր մը որ
մանկիկ մը ունի հոն։ Եւ եթէ կարենայիք լսել անոնց
ծայնը, պիտի չըսէին արգեօք, «Այս կողմն եկէք։»
Ըսթերցողներուս մէջ կայ մէկը որ հոն ներկայացու-
ցիչ մը չունենայ։ Ոչ մէկ որդի, եթէ կարենար լսել
հանգուցեալիս մօր ձայնը, ուրիշ բան պիտի լսէր, բայց
միայն «Այս կողմ եկուր»։ Փառք Աստուծոյ, հոն է
ամէնուս երէց եղբայրը։ Հազար ինը հարիւր տարի
անցած է անոր երթալէն ի վեր, բայց զեռնոյնքան հա-
ւատարիմ է մեզի որբան էր, երբ հոն զնաց առաջին
անգամ։ Բնդունինք զՔրիստոս իբրև Փրկիչ, աղատա-
անգամ։ Բնդունինք զՔրիստոս իբրև Փրկիչ, աղատա-

անգամ։ Համարութիւնն իջնէ ամէնուս վրայ։

“Ի՞ՆՉ ՊԵՏՔ Է ԸՆԵԼ ՈՐ ՓՐԿՈՒԻՒՄ”

Մր. Մուտի ըստ թէ պիտի խօսի այն հարցումին վրայ զոր բանտապեան ուղղեց Պօղոսի և Շիլայի. «Ի՞նչ պիտի ընել որ փրկուիմ»: Պաշտօն մը կորսնցնողը միշտ կ'ուզէ զիտնալ թէ ի՞նչ ընելու է հայ ձարելու համար: Աւելի կարեւոր է ստանալ երկնից հացը: Ի՞նչ պէտք է ընել փրկուելու համար: Միայն հաւատալ Տէր Յիշը օրէնքին տակ չէ, այլ՝ չնորհաց տակ, Յիշուսի կատարեալ, ներող չնորհաց տակ: Փրկութիւնը պարզէ է: Չստացուիր դրամով կամ աշխատանքով: Մէկը չփրրգեւ բնդունելով: Այն ժամանակ Քրիստոնեան կը զործէ Աստուծոյ համար, վասն զի Աստուած փրկած է զայն: Հաւատք առանց զործի՝ մեռած է, բայց զործերը պառզն են, ոչ թէ սերմը Աստուծոյ փրկութեան պարզեւին: Պատժապարտ մեղաւորին ականջները միշտ դպրգալու են այս աւետիսով: Թող ան ընդունի Քրիստոսը, և անա կը փրկուի: Եթէ ուեէ խեղճ մեղաւոր հաւատայ ասոր, կը փրկուի ակնթարթի մէջ: Փիլիպպէի բանտապեան ամբողջ իր տունով փրկուցաւ այն զիշեր առաքեալին հաղիպելով: Ոչ, չկա՞յ մահամերձ հոգի մը որ օգտուի մատուցուած այս փրկութենէն: Նիսկարայի ջրվէժէն վար թաւալող մը զէմ առ զէմ պիտի տեսնէր մահը և «Օգնութիւն, օգնութիւն,» պիտի աղաղակէր բոլոր իր ուժով: Կարելի՞ է որ այդ ժամանակ լուս մնար անոր անզգայ: անտարբեր հոգին: Քաւ լիցի: Եւ բանի թէ Աստուած խեղճ կոյր աչքերու ցոյց տայ իւ-

րենց ձիչու առջև բացուող մեծ անգունդը: Աստուծոյ մեռքը բանեցէք, բանեցէք միայն: Այդ բաւական է, մնացեալն ինք կ'ընէ: Ինք կու գայ ձիչու ձեր քով և մնացեալն ինք կ'ընէ: Պահը աղաչական ձայնը կը կ'աղաչէ: Թող փրկէ ձեզ: Անոր աղաչական ձայնը կը հնչէ՝ ձեր ականջին: Ոչ, մի գառնաք ուրիշ կողմ: Քրիստուի ամենակարողութիւնն անվիճակի է: Կրնայ այն քան գիւրաւ փրկել որքան ըսել՝ կոյս ըլլայ: Եւ այն քան յօժար է որքան կարող: Ամէն արգելք վերցուած քան յօժար է որքան կարող: Եսկէն անձնատուր ըլլալ: Է և բոլոր պէտք եղածն է լոկ անձնատուր ըլլալ: Է և պէտք կանքն է մեր մրցանակը: Ոչ, նայեած աւելիսնական կանքն է մեր մրցանակը: Ամէն միջոց ցէք, և ապրեցէք: Բանեցէք ու փրկուեցէք: Փոսի մը ցէք, և ապրեցէք: Փանեցէք նուազեցաւ մնաց, բայց քունին մէջ նշմարեց: Յիտոյ նուազեցաւ մնաց, բայց քունին մէջ շարունակեց աստղը տեսնել: Արթնցաւ վերջապէս, և շարունակեց աստղը փրկութեան նշան նկատելով իսկայն աստղը Քրիստոսի փրկութեան նշան նկատելով իսկայն ապաւինեցաւ Յիտոյի սիրոյն և յաջողեցաւ փոսէն զուրս ապաւելել: Բանած էր Տէրոջ ճեռքէն, և ան ըստ իր սովորելել: Բանած էր Տէրոջ ճեռքէն, և ան ըստ իր սովորելել: Իսկ աշխարհի մահէն: բութեան վիր հանեց զայն, նոյն խկ աշխարհի մահէն: Զի՞ն կընար բոլոր ընթերցողներս ալ լուսել փրկարար նոյն ձեռքը: Լոկ Քրիստոնեայ ըլլալու ջանքով զոհանալու չեն ձեռքը: Զանքը չբաւել: Կամքի վճռական որոշում պէտք է, յիտոյ անմիջական հնազանդութիւն նոր որոշման: Է, յիտոյ անմիջական հնազանդութիւն նոր որոշման: Թող միայն որոշն կենաց ջուրն առնել և ապա բաւական իսկոյն իրենց բերնին դնեն: Բնկղմող մարդը ժաման իսկոյն իրենց բերնին իսկոյն իսկոյն խլեց: Աստուծոյ ձրի պարտի աշխատիմ.» այլ իսկոյն խլեց: Աստուծոյ էրի պարտի աշխատիմ.» այլ իսկոյն խլեց: Աստուծոյ էրի պարտի աշխատիմ.» այլ իսկոյն խլեց:

հոյիչը և յոտեղոյն մեղաւորներն են որ ամէնէն աւելի կը կարօտին Յիսուսի: Առողջներն անոր պէտք չունին: Մարդ մը որ հարիւր հոգիէ աւելի հայնոյած էր իր ընկերներէն շատերուն՝ մէկ քարոզով փրկուեցաւ: Հոգ չէ, ըստեցաւ անոր, թէ հայնոյած էր նոյն խակ իր կնոջ ու զաւակներուն՝ ամէն ձաշի ատեն, թէ հայնոյած էր զինք ծնանող իր մօր, եթէ միայն ծունկի վրայ գար և թողութիւն հայցէր: Հոգ չէ՝ թէ խաչին վրայ գամուած աւազակին նման էր, կամ մեղաւորներու չարագոյնն իսկ, Ասաւուծոյ սիրելի Որդին կարոզ է փրկել, եթէ ինք ուզէ միայն փրկուիլ: Եւ մարդն հաւատաց Քրիստոսի խօսքին և հիմա եկեղեցւոյ սիւն է: Թող պատիկ տղու նման լան դասն զղջումով և ճիշտ տղու նման հաւատան կենարար սա խօսքին. «Քո մեղքերը քեզի ներուած են»: Յիսուս է կենաց ճամբան: Ո՞ւ, չ՞ոք ուզեր փութով անոր զիմել: Դեռ բաց է երկնից դուռը: Օն, փութացէք, մինչդեռ չէ փակուած:

ԱՌԵՍԻ ԴԱՐՁԸ

Անառակ Որդիին վրայ խօսած եմ անգամ մը : Այս-
օր պիտի խօսիմ ուրիշ անձի մը վրայ, որու դարձն ա-
ւելի անցուսալի էր, վասն զի Փրկչի պէտք չէր զգար :
Անառակ Որդիին երկար խօսիլ հարկ չէ, զինք համո-
գելու համար թէ Փրկչի մը կարոտ է : Դիւրին է անա-
ռակի մը սրտին ազգել, երբ սպառած է բոլոր իր ոյժե-
րը, Այս մարդը որու վրայ պիտի խօսիմ՝ ժողովրդին
մէջ բարձր դիրք ունէր, ուրիշ խօսքով՝ պատուոյ ան-
դուխին գլուխն հասած էր, մինչ անառակն անոր ճիշտ
ոտքն էր, Այս մարդն իր անձին արդարութեամբ կը
փքանար, և եթէ փորձէիք Երուսաղէմի մէջ փնտուել
մէկը, որու համար անհնարին էր Յիսուս Նազովրեցին
իբրև Փրկչի ընդունիլ, պիտի ընտրէիք Սօգաւը : Այս
էր միակ անձը որու դարձը բացարձակապէս անցուսալի
էր, ես աւելի պիտի ակնկալէի Պիղատոսի քան ասոր
էր, Ես աւելի պիտի ակնկալէի Պիղատոսի քան ասոր
էր, Երբ մարդիկ կը խաչէին նահատակները, ինք
կը խրախուսէր սպանիչները : Սակայն հակառակ այս
ամէնուն՝ Աստուծոյ Որդին կու գայ կը բաղխէ անոր
սրաբին դուռը, և շատ չանցած կ'ընդունուի իբրև ա-
սրաբին դուռը, Փրկչիք : Կը տեսնէք զինք մինչ կ'երթայ Երուսա-
լու քահանայապետներուն և վաւերաթուղթեր կ'առ-
նէ Գամասկոս երթալու և ժողովարանն հանդիպելով բո-
լոր Տէր Յիսուսի անունը կանչողները բանտ նետելու-
նամար : Բնաշխնջ պիտի ընէր նոր աւետարանին քա-
րողիները : Բան մը որ հաւանօրէն կը կաաղեցնէր
բողիները : Բան մը որ հաւանօրէն կը կաաղեցնէր

ու քարոզեցին։ Փիլիպպոս Սամարիա դնաց և հաւասորէն մեծ արթնութիւն եղաւ հոն, և Դամասկոսէ լուր հասաւ թէ քարոզիչները մինչև իսկ հոն եղած են։ Այս մարդը նախանձով վառուած և ջերմ կրօնասէր էր։ Բարեպաշտ էր և անտարակոյո կրնար այնքան երկար ազօթք ընել սրբան Երուսաղէմի մէջ գտնուող ուեէ անձ։ Հաւատարմօրէն հնազանդած էր օրէնքին պահանջներուն, և պարկիչու և ուղիղ մարդ էր։ Ուստի ոչ ոք մտքէ կ'անցընէր թէ ան Փրկչի պէտք ունի։ Շատեր պիտի ըսէին, «Բարի մարդ է։ Իրաւ, Յիսուս Քրիստոսի չհաւատար, լսաց բարի մարդ է»։ Հիմա ալ շատեր կան որ Յիսուս Քրիստոսի չեն հաւատար։ Կը կարծէն թէ, եթէ իրենց պարտքերը վճարեն և բարոյական իեանքով ապրին, զարձի պէտք չեն ունենար։ Չեն ուղեր Քրիստոսի ազաղակել, կ'ուղեն որ ան ու անոր վարդպափետութիւնը մէջտեղէն վերնան, ինչպէս այս մարդը կ'ուղէր։ Այս է ինչ որ կ'ուղուի ընել տասնընը դարէ ի վեր։ Այս է ինչ որ այս մարդն ուղեց ընել մէկ հարուածով։ Ուստի առաւ հարկ եղած թուղթերը և ձամբայ ելաւ դէպի Դամասկոս։ Ենթաղրենք թէ Երուսաղէմի գոնէն գուրա ելլելու պահուն մէկն ըսէր անոր, «Դուք կ'երթաք Քրիստոսի քարոզիչներն հալածել, լսաց պիտի գաք հոս՝ անձամբ քարոզիչ գարձած»։ Եթէ մէկն այսպիսի բան ըսէր անոր, ինք զայրոյթով պիտի փութար պատասխանել, «Ես կ'ատեմ զայն, կը զարչիմ իրմէ, ահա ինչ որ է իմ զգացումս անոր հանդէպ»։ Ինք կ'ուղէր վերցնել Քրիստոսը և անոր աշակերտները։ Անտեղեակ չէր Քրիստոսի, գիտէր անոր գործը և գործունէութիւնը, վասն զի, ինչպէս Պօղոս ըստ Ազրիպասի, «Այս բանը անկիւնի մը մէջ եղած չէր»։ Ամէն բան գիտէր Քրիստոսի մահուան վրայ։ Հաւամորէն ծանօթ էր Նիկողոսու և

Սահմարիոնի այն անդամներուն որ Քրիստոսի հակառակ էին։ Թէրեւս ծանօթ էր Քրիստոսի աշակերտներուն և անոնց բոլոր բարի գործերուն։ Սակայն կատարելապէս կ'ատէր աւետարանն ու անոր քարոզիչները և Դամասկոս ուղեւորեցաւ բոլոր այն Քրիստոնեաները բանտարկելու որոց նպատակով։ Կը տեսնէք զինք մինչ Երուսալիմի ընկերակիցներով, և կը հետապէմէ կը մեկնի փայլուն ընկերակիցներով, և կը հասնայ Սամարիայէ անցնելով, ուր Փիլիպպոս էր։ Զէր ուղեր սակայն Սամարացիի հետ խօսիլ։ Հրեաները կը ուղեր սակայն Սամարացիներէն։ Շնացող Սամարացի կոչ գարէին Սամարացիներէն։ Շնացող Սամարացի կոչ մը հետ խօսակցութեան պատմութիւնը ծիծաղելի կը թուէր անոր։ Հպարտօրէն անցաւ այդ երկրէն՝ զլուխը թուէր բոնելով և սպանութիւն չնչելով Սատուծոյ որբարձր բոնելով և սպանութիւնը չնչելով։ Դամասկոս իրը հարիւր երեսունքութ մզոն զիներուն։ Դամասկոս իրը հարիւր երեսունքութ մզոն զիներուն։ Եր Երուսաղէմէ, լսաց չըսուիր թէ ո՛րքան տեսեց հեռու էր Երուսաղէմէ, Միտքէն չանցուց թէ հազար այդ ճամբորդութիւնը։ Տիտաքէն չանցուց թէ հազար այդին հարիւր տարի յետոյ հազարաւոր մարդիկ հոս և ինը հարիւր տարի հաւաքսուին լսել իր ճամբորդութեան այս այլուր պիտի հաւաքսուին լսել իր ճամբորդութեան այս պատմութիւնը։ Հասաւ Դամասկոս քաղաքին դուռը և գետական գեղեցիկ քաղաքին առջեւ։ Պատզայն մինչ կը կանգնի զեղեցիկ քաղաքին առջեւ։ Պատզայն մինչ կը կանգնի զեղեցիկ քաղաքին գուռը և գետական գեղեցիկ քաղաքին գուռը անդին դարձուց որպէս զի չըլլայ թէ անոր գեղեցիկ անդին դարձուց որպէս զի չըլլայ թէ անոր գեղեցիկ անդին Սատուծոյ բամնէ զինք։ Այսպէս այս գեղեցիկ անդին Սատուծոյ բամնէ զինք։ Այսպէս այս գեղեցիկ անդին Երբ Սատուծած կը խօսի մեղաւորին, զիտինն պալեցաւ։ Երբ Սատուծած կը խօսի մեղաւորին, զիտինն պալեցաւ։ Երբ Սատուծած մը անոր միակ վայելուչ վայրը։ Ամէն ոք պարտի երեւէ անոր միակ վայելուչ վայրը։ Ամէն ոք պարտի երեւէ անոր միակ վայելուչ վայրը։

սի վրայ իշնալ; Այդ լոյսէն ձայն մը ելաւ, «Սաւուզ, Սաւուզ», Այո, Աստուծոյ Որդին գիտէ անոր անունը: Մեղաւոր, Աստուած գիտէ անունդ: Ամէն բան գիտէ քու վրայով: Գիտէ բնակութեանդ փողոցը, տանդ թիւը, վառն զի ըսաւ թէ ո՛ւր կը բնակի Անանիա, երբ Պօղոս հոն գնաց: «Սաւուզ, Սաւուզ, ինչո՞ւ զիս կը հալածես» իսոր միրճեցան այս բառերը Պօղոսի հոգին մէջ: Կանդ առաւ ան: Իրեն ուղղուած էին անոնք: Եւ ես գիտած եմ թէ քարոզութիւնն օգուա չունենար մինչ մարդիկ կանդ առնեն և աւետարանն ընդունին: Երանի՝ թէ ամէն ընթերցող լոէ հիմա թէ Քրիստոսէ կը կանչուի իր իսկ անունով: Գանք Պօղոսի: Երբ կրցա՞ւ պատճառ մը տալ: Մեղաւոր մը կա՞յ որ կը ըր կրցա՞ւ զիս կը հալածես» հարցումն ուղղուեցաւ անոր, նայ ըսել թէ ինչո՞ւ կը հալածէ Քրիստոսը: Ոչ, ինչո՞ւ կը հալածէք Քրիստոսը: Կրնամ երեւակայելքանի մը հուզի որ կ'ըսեն, «Ես երբեք չնալածեցի Քրիստոսը: Շատ միղքեր ունիմ: Կը հայնոյմ երբեմն, կը խմեմ երբեմն, բայց միշտ յարգանքով կը խօսիմ Քրիստոսի վրայ» իրօ՞ք: Առանց յարգանքի չէք խօսիք երբեք անոր աշակերտներուն և Աստուծոյ զաւակներուն վրայ: Յիշեցէք, եթէ անարգանքով խօսիք անոնց վրայ, անարգանքով վարուած կ'ըլլաք Անոր հետ: Երբ Քրիստոս այս հարցումն ըրաւ, կրնար նաև յարել, «Երեսուն տարի ապրեցաց ես երկրի վրայ և երբեք քեզի վնաս մը չտուի, քեզի և քու բարեկամներուդ: Նև աշխարհ եկայ որ օրհնեմ ձեզ: Ինչո՞ւ զիս կը հալածես» Բարեկամներ, ի՞նչ բարիք որ ունիք, ամէնն ալ իրմէ կու զան, ինչո՞ւ չէք կրնար անոր համար ապրիլ: Ինչո՞ւ կը շարունակէք ատել զինք: Ընթերցողներուն մէջ չա՞յ մէկը որ կարող է ըսել թէ ինչո՞ւ չսիրեր Քրիստոսը: Լայն, ընդարձակ աշխարհի մէջ ուէ պատճառ կա՞յ որ այրեր ու կիներ չսիրեն Քրիստոսը:

Կիրակնօրեայ գալրոցի վարժուհի մը իր բոլոր աշաւ կերտները Քրիստոսի բերաւ, Հաւատարիմ վարժուհի էր Եետոյ սորվեցուց երթալ և ուրիշ աշակերտներ բերել Յետոյ սորվեցուց երթալ և ուրիշ թէ ինք կ'աշխատի գալրոց: Օր մը մին եկաւ ու ըսաւ թէ ինք կ'աշխատի գալրոց: Օր մը մին եկաւ ու ըսաւ թէ ինք կ'աշխատի գալրոց: Անհաւատնիքի մը աղաքն համոզել որ գալրոց զան, բայց ընտանիքի մը աղաքն համոզաւատէ և թոյլ չտար: Յետոյ հարցուց, անոնց հայրն անհաւատնիքի մը աղաքն համոզաւատէ և թոյլ չտար: Պատիկը բնաւ լսած չէր այդ բառը: «Անհաւատնիքն ի՞նչ է»: Պատիկը բնաւ լսած չէր այդ բառը: Վարժուհին սկսաւ բացատրել թէ անհաւատն ի՞նչ է, Վարժուհին սկսաւ բացատրել թէ անհաւատն ի՞նչ է, Վարժուհին միաց: Բանի մը օր յետոյ նոյն և պգտիկը սարսափած միաց: Բանի մը օր յետոյ նոյն պգտիկը գալրոց երթալու պահուն պատահեցաւ անհաւաղտիկը գալրոց կ'ելլէր, Ուղղակի գնաց ւատին, որ նամակատունէն կ'ելլէր, Յետոյ անոր քով ու ըսաւ, «Ինչո՞ւ չես սիրեր Յիսուսը» անոր քով ու ըսաւ, «Ինչո՞ւ չես սիրեր Յիսուսը» Մարդը երկնցուց կը, «Ինչո՞ւ չես սիրեր Յիսուսը» Մարդը մեղմով մէկդի հրելու համար զայն, Երբ վարձիով տեսաւ անոր արցունքը: «Ինդրեմ, պարոն, նայելով տեսաւ անոր արցունքը: Մէկ կողմհրեց ըսէք թէ ինչո՞ւ չէք սիրեր Յիսուսը» Մէկ կողմհրեց ըսէք թէ ինչո՞ւ չէք սիրեր Յիսուսը: Կարծես բոլոր նամակմտքէն հանել այս հարցումը: Կարծես բոլոր նամակմտքէն հանել այս հարցումը: Կարծես նարը կ'ըսէին, «Ինչո՞ւ չես սիրեր Յիսուսը» Կարծես նարը կ'ըսէին, «Ինչո՞ւ չես սիրեր Յիսուսը» Կարծես նարը կ'ըսէին, ապրեցաց վրել, զրիչը կարծես կը հեզէր Յիսուսը: Երբ փորձեց վրել, զրիչը կարծես կը հեզէր Յիսուսը: Երբ փորձեց վրել, զրիչը կարծես կը հեզէր Յիսուսը: «Ինչո՞ւ չես սիրեր Յիսուսը» Զէրը նոյն հարցումը, «Ինչո՞ւ չես սիրեր Յիսուսը» Ապակի անդչիլ, զնաց խառնուիլ փողոցի մարդոց հետ, ցաւ հանդչիլ, զնաց խառնուիլ անդպար կը լսէր նոյն հարցումը, «Ինչ բայց կարծես անդպար կը լսէր նոյն հարցումը, Խորհեցաւ թէ երբ իրիկուն չո՞ւ չես սիրեր Յիսուսը» Խորհեցաւ թէ երբ իրիկուն չո՞ւ չես սիրեր Յիսուսը: Երբ ընտանիքին քով, պատիկը մոռըլլայ և տուն երթալ պատիկը իր ընտանիքին քով, պատիկը մոռըլլայ պատիկը: Բայց երբ զլուխը բարձին դրաւ, նոյն գնաց պատիկը: Բայց երբ զլուխը բարձին դրաւ, նոյն գնաց պատիկը: Երբ զլուխը բարձին դրաւ, նոյն գնաց պատիկը:

Զկրցաւ քնանալ։ Վերջապէս կէս զիշերին ելաւ ու ըստ, «ԱՄ. Գիրք մը առնեմ և գտնեմ թէ ուր ինքզինք կը հալասէ Քրիստոս, և այն ժամանակ պատճառ մը կ'ունենամ» Բացաւ Յովհաննու աւետարանը։ Բարեկամներ, եթէ Քրիստոսը չփրելաւ պատճառ կը վնասոէք, մի զիմէք Յովհաննու։ Ան երկար ժամանակ ձանցաւ զայն։ Չեմ կարծիր որ կրնայ մարդ Յովհաննու զիրքը կարդալ առանց Քրիստոսի զառնալու։ Գանք անհաւատին։ Կարդաց ծայրէ ծայր, և Յիսուսը չփրելու պատճառ մը չփտաւ։ Ծնդհակառակն զայն սիրելու շատ պատճառներ գտաւ։ Կարդաց զիրքը և չլուսցած՝ ծունկի վրայ եկաւ և պղտիկ աղջկան հարցումը զայն դարձի բերաւ, Բարեկամներ, եթէ ձեր միտքը դնէք այս զիշեր չպառկիլ առանց բանաւոր պատճառ մը գտնելու թէ ինչո՞ւ չէք սիրեր Յիսուսը, պիտի սիրէք զինք։ Ինչպէս քիչ մը առաջ ըսի, այս լայն, ընդարձակ աշխարհին մէջ պատճառ մը չկայ, որ Յիսուսը չփրէ։ Գացէք երկրի մութ անկիւնները, նոյն խոկ գժոխիւքը, և հարցուցէք թէ կրնա՞ն ձեզի տալ Յիսուսը չփրելու պատճառ մը, Պիտի զանէք թէ կորառած հոգիները չեն կրնար պատճառ մը տալ։ Ոչ երկրի վրայ և ոչ գժոխիք մէջ կը գտնուի զայն չփրելու ուեց պատճառ։ Դուք ձեզի սա հարցումն ըրէք։ «Ի՞նչ բան կ'արգիլ զիս Քրիստոսի գալէ»։ «Սաւուզ, Սաւուզ, ինչո՞ւ զիս կը հալածես»։ Ոհ, երանի թէ հարցումը երթայ մեր սիրտերուն խորերը, և չքնանաք մինչեւ կարենաք վեր նայիլ ու ըսել, «Քրիստոս իմ Փրկիչս է, իմ Ազատարարս է»։ և մինչեւ կարենաք որոշ տեսնել ձեր իրաւոնքը մէկուն վրայ այն օթեւաններէն զորս պատրաստել դիսց ինք։

Երբ Սօղոսի ուղղուեցաւ այս հարցումը, «Ի՞նչո՞ւ զիս կը հալածես»։ Յիսուս ամբողջացուց զայն՝ ըսե-

լով, «Դժուար բան է քեզի խթանի գէմ աքացիլ»։ Խորհուրդը որու վրայ կ'ուղեմ ձեր ուշադրութիւնը կը դառնել այս է։ «Դժուար բան է քեզի խթանի գէմ գրաւել»։ Դուք ու ես, եթէ Քրիստոսի տեղն ըլլայինք, աքացիլ»։ Դուք ու ես, աթէ Քրիստոսի տեղն ըլլայինք, պիտի ըսէինք թէ գժբախապիտի չպիտինք Սօղոսի վրայ։ Պիտի ըսէինք թէ գժբախապիտի ինչ տաւութիւնը Դամասկոսի խեղճ Քրիստոնեաներունն է։ տութիւնը Դամասկոսի խեղճ Քրիստոնեաներունն է։ Սակայն Տէրը տարբեր կերպով տեսաւ։ «Դժուար բան է Սակայն Տէրը տարբեր կերպով տեսաւ։ Այս օրերը, երբ քեզի և ըստ, «խթանի գէմ աքացիլ»։ Այս օրերը, երբ մտրակով չքչէին իրենց ուղարկը, գաւազան մը ունէին ծայրը սուր պազպատով, զոր խթան կը կոչէին, և անով կը խթէին կենդանիները։ Տիկին մը օր մը ըստ ինծի։ Կը խթէին է միղանչել, բայց գժուար է ուղիղ ապրիլ»։ «Դիւրին է միղանչել, բայց գժուար է Աստուծոյ ծառայել, իսկ կամ, ուրիշ խօսքով, գժուար է Աստուծոյ ծառայել, իսկ զիւրին՝ Սատանային ծառայել։ Կարծեմ հարիւրաւորներ կան այս տիկնոջ գաղափարակից։ Զկայ սուտ մը գժոխիւքն եկած որ այսքան խարեւայ ըլլայ։ Այս այնքան գէն եկած ուեց մին Սատանայի սուտերէն։ Կ'ուղենք սուտ է սրբան ուեց մին Սատանայի սուտերէն։ Ետք եւուտը ետ զրկել հոն ուրկէ եկաւ։ Բարեկամներ, այդ եւուտը ետ զրկել հոն ուրկէ եկաւ։ Սարեկամներ, ճշմարիտ չէ։ Աստուծ խխտ տէր չէ։ Ներողամիտ տէր զիւրին է ի՞նչ ըստ Քրիստոս Սաւուզ։ «Դժուար բան է քեզի։ Ի՞նչ ըստ Քրիստոս Սաւուզ։ Կէտ մը կայ ուր հասնելով զի խթանի գէմ աքացիլ»։ Կէտ մը կայ ուր հասնելով զիւրին չշմարտութիւնը։ Կը տեսնէ մեղաւորն այս խօսքին ճշմարտութիւնը։ Կը տեսնէ մեղաւորն այս խօսքին ճշմարտութիւնը։ Քատուելի, անօրէններուն Քատինի՞ր ըսած են ինծի, «Պատուելի, անօրէններուն Քատինի՞ր ըսած են ինծի։ Հասարակ ասացուած ճամբան բաւական գժուարին է։ Հասարակ ասացուած ճամբան բաւական գժուարին է։ Կը գժուարին աս մարէ այս։ Դատարանի և բանափի մէջ այսպէս լսեցի ես մարէ գուն համար, որ կը շարունակէ անոր հետեւիր Հոս զալէ գուն համար, որ կը շարունակէ անոր հետեւիր Հոս զալէ առաջ թերթ մը առի և առաջին լուրը զար կարդացի գրամանենքի մը վրայ էր և կը վերջանար սա խօսքով թէ անոր ճամբան գժուարին, քարուտ է։

Հիմա նկատի առնենք մեղաւորներու սեւ դասաւ-
կարգ։ Անոնց ներկայացուցիչները չեն պակսիր քաղա-
քիս մէջ։ Զոր օրինակ, պունիկը, կը կարծէ՞ք թէ ա-
նոր կեանքը հեշտ է։ Շատ կարծ է, միջին տևողութիւնը
եօթը տարի։ Դիտեցէք զինք երբ քաղաք կու գայ գիւ-
ղէն ուր քոյրեր և մայր մը թողուց առաւօտեան օդի
պէս մաքուր, Քաղաք եկաւ, և ստորին բողանոցի մը մէջ
է հիմա։ Երբեմն կը յիշէ իր մաքուր տունը ուր մայրը
կ'ազօթէր իրեն համար, ուր ինք իր վլուխը կը գնէր նոյն
մօր կուրծքին վրայ, և մայրն իր երեսին վրայ կը սեղ-
մէր իր զաւկին անոյշ երեսը։ Կը յիշէ օրերը երեւ կի-
քակնօրեայ գպրոց կ'երթար, երբ իր մայրը կը սորվե-
ցնէր Աստուծոյ ծառայել, իսկ հիմա աքսորիալէ։ Զու-
գեր տուն երթալ, Ամօթահար, է։ Կը նայի ապագային
և խաւար կը տեսնէ իր առջեւ։ Քանի մը տարիէն ալ
կը մեռնի պոտնիկի մահով և կը գրուի անձանօթ գե-
րեզմանի մը մէջ։ Զինք սիրողներուն ամբողջ շողոքոր-
թութիւնը պարապ ու սուտ է։ Երջանի՞կ է անոր կեան-
քը։ Հարցուցէք պոտնիկի մը, և ան պիտի ըսէ թէ
անօրէններուն ճամբան զժուարին է։ Յետոյ հարցու-
ցէք մաքուրներուն ու առաքինիներուն թէ արդեօք
Քրիստոս խի՞ստ աէր է։ Հարցուցէք սա խմանին թէ
արդեօք իր ճամբան դիւրի՞ն է։ Ես կը ճանչնամ մէկը
որ յամատ խման էր։ Ունէր կին ու զաւակներ։ Կը կար-
ծէր թէ, ե՛րբ և ուզէր, պիտի կրնար դադրիւ խմելէ։ Սա-
կայն ամէնէն չափաւոր խմաններուն հետեւեցաւ։ Երեք
տարւոյ բացակայութենէ մը ետեւ, երբ վերադարձայ,
տեսայ թէ մայրը գերեզման իջած էր կոտրած սրտով,
և մարդն իր կնոջ սպանիչն եղած էր։ Բոլոր զաւակ-
ներն առնուած էին իրմէ և ինք կը թափառէր անտուն
ու անպատճապար։ Զորս տարի միայն առաջ գեղեցիկ ու
մերջանիկ տուն մը ունէր չեն իր լժակցով ու զաւակ-

Նաք խօսքերուս վրայ խնդալ, բայց ձեզի կ'ըսէմ թէ երկնից Աստուծոյն չափ ճշմարիտ է թէ հաստուցման օրը պիտի գայ: Ժամանակի խնդիր է լոկ: Դիտեցէք սա կեղծաւոր անբարոյականը: Կը մօտենայ օրը, երբ պիտի քաղէ ինչ որ հիմա կը ցանէ ինք: Թերեւս չքաղէ այս աշխարհի մէջ, բայց պիտի քաշուի երկնային ատեանին առջեւ ու հոն պիտի տեսնուի հոնձքը: Այն մարդիկը որ սահուն, իւզոտ լեզու ունին՝ ընկերութեան մէջ կը մտնեն ու իրենց զերը կը խաղան և տակաւին կը ըրջին: Եթէ խեղճ կին մը իյնայ, կը վտարուի ընկերութենէն, սակայն այդ կեղծաւոր անբարոյականները տակաւին վեր վար կը շրջին աշխարհի մէջ: Արդարութեան աչքը կրնայ չտեսնել զանոնք: Իրենք տպահով կը համարին զիրենք, բայց կը խարուին: Երկնից Աստուծն ի վերջոյ պիտի հրաւիրէ զիրենք՝ հաշիւ տալ: Կ'ըսեն յայնժամ թէ Աստուծ պիտի չպատմէ զիրենք: Սակայն երկնից վճիռն արձակուած է: «Ինչ որ մարդ կը սերմանէ, նոյնը պիտի հնձէ»:

Անցեալները քարոզեցի սա բնաբանին վրայ, «Քրիստոս եկաւ կոտրած սիրտունեցողները բժշկել» Եւ պատմեցի թէ նամակ մը առի կոտրած սիրտ կրող կինէ մը: Երիկուն մը ամուսինը տուն գնաց և ըսաւ թէ ինք զեղծարար ըլլալով ստիպուած է փախչիլ: Թէ ո՛ւր փախաւ՝ կինը չզիտեր: Թողած է կինն ու երկու զաւակներն առանձին: Նամակն աղեխարշ նամակ է: Խեղճ կնոջ կոծը կարծես կը լսեմ զեռ ականջներովս: Ունելով կը նդիրներէս մին այս պատութիւնը լսելով սկսաւ տագնապիլ, կարծելով թէ իրեն կ'ակնարկեմ, մինչեւ յիշեցի երկու զաւակները: Քարոզելէս ետքը իմացայ թէ մարդը զաղնապէս ուրիշի գրամ գործածած է՝ յետոյ վերադարձնելու դիտաւորութեամբ, բայց չկրնալով հատուցանել՝ փախած է: «Գեղեցիկ կին մը և երեք

զաւակ ունիմ»,» ըստ: «Բայց հարկադրուեցայ թողուլ զաւակ ունիմ,» ըստ: «Բայց հարկադրուեցայ թէ պահանք և այս քաղաքը գալ, ուր պահութան և նա զանգապետը պարզ մը խոստացած է զիս գտնողին:» Հանդպակամներ, շաբաթ մը առաջ այս մարդին հասկցաւ բարեկամներ, զաբաթ մէ ինք անկարող է բնաբանիս զօրութիւնը: Զգաց թէ ինք անկարող է տանիլ իր բնուը և ըստ, «Պատուելի, կ'ուզիմ որ ատանիլ իրն զոթենի համար: Ազօթէ որ Աստուծ ողորմի ինզոթեն ինծի համար: Ազօթէ որ Աստուծ ողորմի ինզոթեն իրն զոթենի պատուի թէ երբեք այնքան զգած-թի:» Ազօթեցինք: Զիմ զիտեր թէ երբեք այնքան զգած-թի: Ես ըսի, «Տէրոչ հարցուր:» Նամար արդեօք ես երթալ: Ես ըսի, «Տէրոչ հարցուր:» Եւ զարձեալ զօթեցինք: Կիրակի երիկուն էր: Ինծի եւ զարձեալ զօթեցինք: Կիրակի երիկուն էր: Ես ըսի, «Տէրոչ հարցուր:» Ես կինն ու զաւակներն անպատճանատուր ըլլալ և իր կինն ու զաւակներն անպատճանատուր ըլլամ: Գիտեմ թէ պիտի բանտարկուիմ, բայց նատուր ըլլամ: Գիտեմ թէ պիտի բանտարկուիմ, բայց նատուր ըլլամ: Զիմ զոթենի որ ազօթեմ իր կնոջ պարտաւոր եմ երթալ:» Խնդրեց որ ազօթեմ իր կնոջ պարտաւոր եմ երթալ:»

ՅՈՒԽԱԼ

Մր. Մուտի սկիզբէն ծանոյց թէ այս անդամ իր քարոզը մտերժական խօսակցութեան մը պիտի վերածէ: Չուզեր որ ժողովին ներկայ գանուողներէն ուել մին մեկնի և ըսէ թէ այս անդամ փրկութեան հրաւեր չեղաւ: Ժողովառեղին մտերժական խօսակցութեան սրան պիտի ըլլար: Եւ նախ ուշադրութիւն հրաւերեց Սարմոսաց գիրքին մէկ համարին վրայ: Ար. Գրոց համարներն համրադներէն ումանք, ըստու, գտած են թէ ձժի՞ սաղմոսին ծրդ և 9րդ համարները Ար. Գրոց ճիշտ կեդրոնը կը գտնուին: «Լաւ է Տէրոջը յուսալ քան թէ մարդոց ապաւինիլ: Լաւ է Տէրոջը յուսալ քան թէ իշխաններուն ապաւինիլ»: Նաեւ կարդաց ես. իջ. Պլասուն Յրդ և 4րդ համարները, «Հաստատ միտքը կատարեալ խաղաղութեան մէջ կը պահես, վասն զի քեզի կը յուսայ: Յաւիտեան Տէրոջը յուսացէք, քանզի Տէր Եհավալ յաւիտենական վէմ է»: Տղայ մը, որու սան մը կը խոսանայ իր մայրը, գիտէ թէ ի՞նչ է մօրը յուսալ: Եթէ խոսանայ զոյզ մը չմուշկ տալ Ծնունդին, տղան չսկսիր վերլուծել թէ յուսալն ի՞նչ է, չսկսիր հարցնել թէ ի՞նչ կ'զգայ ինք: Լոկ կ'լոէ, «Մայրս այսպէս ըստու, և այդ բաւական է»: Հրաշալի բան մը չկայ հոս, պարզ յուսալ: Այս է Աստուծոյ յուսալու զագափարը: Պէտք է յուսալ Աստուծոյ, նոյն իսկ եթէ չգիտնանք թէ եւքն ի՞նչ պիտի ըլլայ: Ասղ. ԿԲ. 8 համարին մէջ կ'ըստուի, «Ամէն ժամանակ անոր յուսացէք, ով ժողովուրդ, անոր առջև սիրտերնիդ թափեցէք. Աստուծ աստուէն է մեղիու Աստուծ ինք նոյն է կէս գիշերի խա-

ւարին և ցերեկի լոյսին մէջ: Այս է պատկերը լոյսի մէջ գտնուող տղուն, որու հայրը մութիւն մէջ է: Տղան նետուեցաւ հօրը գիրկը, թէն առանց զայն տեսնելու: Վստահ էր լոկ թէ հայրն հոն էր: Աստուծոյ յուսացէք ամէն ժամանակ: Վստահեցէք անոր, ինչպէս մարդ մը կը վստահի սեղանսորի մը զոր փորձած է, բժշկի մը՝ որու վրայ վստահութիւն ունի, կամ փաստաբանի մը՝ որու վրայ վստահութիւն ունի, կամ փաստաբանի մը՝ որու վրայ վստահութիւն ունի, բարեկաս որ վորձուած ու ոչ մէկ զատ կորուսած է, Բարեկաս որ վորձուած ու ոչ մէկ զատ կորուսած է, Յարեկաս որ վորձուած ու ոչ մէկ զատ կորուսած է, Յարեկաս Արմը ունինք Հօրը քով, բուն խոկ Յիսուս Քիստոս Արմը ունինք Հօրը քով, բուն խոկ Յիսուս Քիստոս Արմը ունինք Հօրը քով, այլ ամբողջ սրասով: Հոգիի փրկութէ թէ քիչ մը, այլ ամբողջ սրասով: Հոգիի փրկութէ թէ քիչ մը, այլ ամբողջ սրասով: Հոգիի փրկութէ թէ քիչ մը, այլ ամբողջ սրասով: Աստուծինը պաշտօնէն մի յուսաք, այլ Աստուծոյ: Աստուծինը պաշտօնէն մի յուսաք, այլ Աստուծոյ: Աստուծինը պաշտօնէն մի յուսաք, կատած կ'ատէ կիսատօն սիրուը կ'ուզէ, Աստուծ կ'ատէ կիսատօն սիրուը կ'ուզէ, Ապասի կիսասարտութիւնէ: Ազեքսանդր Ասծի կեանքէն միջագէպ մը լու կը լուսաբանէ զայս: Մեծի կեանքէն միջագէպ մը լու կը լուսաբանէ զայս: Մեծի կեանքէն միջագէպ մը լու կը լուսաբանէ զայս: Կայսրն առաւ աղդաբարութիւնը մէկ ձեռքը և զէն, Կայսրն առաւ աղդաբարութիւնը մէկ ձեռքը և զէն, Կայսրն առաւ աղդաբարութիւնը մէկ ձեռքը և զէն, կեղզ միւս ձեռքը: Ապա խմեց գեղզ, վասն զի կը զեղզ միւս ձեռքը: Ապա խմեց գեղզ, վասն զի կը զեղզ միւս ձեռքը: Ապա կատարեալ վստահութիւնը: Վստահէր իր բժշկին: Այս է կատարեալ վստահութիւնը: Վստահէր իր բժշկին: Այս է կատարեալ վստահութիւնը: Վստահէր իր բժշկին: Այս է կատարեալ վստահութիւնը: Պօղոս ըստու, «Համզուած եմ որ իմ իրեն աւանդած Պօղոս ըստու, «Համզուած եմ որ իմ իրեն աւանդած Պօղոս ըստու, Պիսս քայլն է, ո՞վ կը յուսայ բանս կրնաց պահել:» Միսս քայլն է, ո՞վ կը յուսայ բանս կրնաց պահել: Ապա կը գտնուի Սաղ. Թ. 10ի մէջ. անոր: Պատասխանը կը գտնուի Սաղ. Թ. 10ի մէջ. անոր: Պատասխանը կը գտնուի Սաղ. Պէտք անոնք ըլլայ, որպէս զի վստահութիւն զանէ, է որ ծանօթ ըլլայ, որպէս զի վստահութիւն զանէ, պէտք է որ հաւասարի ըլլայ, որպէս զի վստահութիւն պէտք է որ հաւասարի ըլլայ, Պէտք է որ կը վազի անհաւատ կրնաց վստահիլ Աստուծոյ, վայելէ: Ոչ մէկ անհաւատ կրնաց վստահիլ Աստուծոյ, վայելէ: Վասն զի տեղեկութիւն չունի անոր վրայ: Ոչ ոք կը վասն զի տեղեկութիւն չունի անոր վրայ: Ապա կունար դժոխք երթալ Աստուծոյ վստահելով: Ապա կունար դժոխք երթալ Աստուծոյ վստահելով: Ապա կունար դժոխք երթալ Աստուծոյ վստահելով: «Կատարեալ խաղաղութեան մէջ զայ վստահութիւնը: «Կատարեալ խաղաղութեան մէջ զայ վստահութիւնը: Ապակ. Փջ. 20 հակ պահես քեզի յուսացողները:» Ապակ. Գ. 20 հակ պահես քեզի յուսացողները:» Ապակ. Գ. 20 հակ պահես քեզի յուսացողները:» Ապակ. Գ. 20 հակ պահես քեզի յուսացողները:

ծութիւնը . «Տէրոջը ապաւինողը երանելի է :» Սաղ . լ.Բ . 10ի մէջ կ'ըսուի , «Ամբարշտին տանջանքները շատ պիտի ըլլան , սակայն Տէրոջը յուսացողին չորս կողմը ողորմութիւնը պիտի պատէ :» Սաղ . ե . 11ի մէջ սապէս կը նկարագրուի ուրախութիւնը . «Ամէն քեզի յուսացողներ թող ուրախ ըլլան , յախոնեան թող ցնծան , վասն զի դուն զանոնք կը պաշտպանես , և քու անունով սիրողները թող քեզմալ զուարձանան :» Փրկութիւն փնտողը կը հարցնէ թէ ի՞նչ զգալու է : Ես կ'ըսեմ , «Գզացումներդ թող ըլլան ինչ որ կ'ուզեն , զուն ինքդ Սատուծոյ եկուր :» Կարելի չէ զգացումներով փրկուի , ոչ ալ յու բարյականով , ջոնալով այս և այն մեղքերէն հարժարիլ : Այդ ուրիշ բան չէ , բայց եթէ հորդել ծառի մը ճիւզերը , մինչ Քրիստոս ասպարը կը զնէ անոր արմատին քով : Սոակ . իթ . 25ի մէջ կ'ըսուի . «Տէրոջը ապաւինողը ամուր ապաստանարան կ'ունենայ :» Միւս հարցն էր . Ինչո՞ւ չապաւինեցան անոնք : Հպարտութեան պատճառով , ընկերներո՞ւ վախէն : Ինչո՞ւ չապաւինեցան : Ասոր գարձեալ ակնարկութիւն կ'ըլլայ Սաղ . լ.Բ .ի մէջ . «Չարերուն համար մի նեղանար . Տէրոջը յանձնէ քու ձամբադ , և անիկա պիտի կատարէ :» Որբերու Սատուծոյն է ան , սրբեւարիներու Սատուծը : Թող ոչ ոք նեղանայ եկող ձմբան համար : Տէրը պիտի հոգայ : Մր . Մուտի կարդ մը ուրիշ օրինակներ յիշեց և շատ գործնական կերպով յորդորեց ձմբան համար հոգ ընող բոլոր անձերը՝ Սատուծոյ ապաւինիլ , անոր յուսալ և ան երբեք պիտի չթողու և չլքանէ զիրենք :

ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԱՆ ԴԱՐՁ

Այս անգամ բնաբան մը պիտի չառնեմ , այլ պիտի խոսիմ խնդրի մը վրայ , և այն է յանկարծական դարձ— անմիջական փրկութիւն : Այս նիւթն ընտրելուս մէկ պատճառն այն է որ շատեր նամակով ինծի կը հարցնեն ի՞նչպէս կրնամ ես այսպիսի վտանգաւոր վարդաթէ ի՞նչպէս կրնայ թէ կրնայ մարդ իւպետութիւն քարոզել , այսինքն թէ կրնայ մարդ իւպետութիւն կարելի է սատանալ վայրկոյն փրկութիւն , թէ փրկութիւն կարելի է սատանալ վայրկոյն կենապէս : Նամակագիր մը կ'ըսէ թէ Սատուծոյ Խօսքին մէջ որոշ կ'ուսուցուի թէ գարձը աստիճանաբար տեղի կ'ունենայ , կեանքի գործ է , և ուստի վտանգաւոր է գարոզել թէ մարդ կրնայ եկեղեցի գալ մեղաւոր և մեկնիլ փրկուած : Ուրեմն նայինք թէ ի՞նչ կ'ուսուցուի Աստուծոյ Խօսքին մէջ , և եթէ վայրկենական փրկութիւն չուսուցուիր , Եթենք այս գաղափարը : Ես ասոր կը կառչիմ այնպէս ինչպէս իմ կեանքիս , և պատրաստ կը կառչիմ այնպէս ինչպէս իմ կեանքիս , և պատրաստ կը կեանքս թողուլ այնքան փութուլ որքան այս վարեմ կեանքս թողուլ այնքան փութուլ թէ համաձայն է գապեատութիւնը , եթէ չապացուցուի թէ համաձայն է Աստուծոյ Խօսքին : Կ'ընդունիմ թէ լոյսն ուրիշ է , ծնունդն ուրիշ : Մէկը լոյս աւեսնելու համար պէտք է նախ ծնի : Տզան ծնելու է որ յետոյ սորվի : Քալելէ առաջ պէտք է որ ծնի : Ծնելու է որ դաստիարակուի : Կարծեմ թէ քարոզիչներու ամենամեծ սխալը սու է որ մեռած մարդոց կը խօսին , այսինքն մարմնաւորներու և ոչ թէ Աստուծմէ ծնածներու : Արդ Քրիստոսի բերենք զանոնք Աստուծմէ ծնածներու : Արդ Քրիստոսի բերենք զանոնք Անոշն : Ար . Գիրքը շատ բացորոշ է այս մասին :

րոշութիւն չկայ բնաւ։ Եթէ մէկը մեղքի մէջ մեռած է, հոգեւոր բաներու վրայ խօսիլ անոր՝ ուրիշ բան չէ, բայց եթէ դիակի մը խօսիլ։ Անտեղի բան է չնորոգուած, չվերածնած մարդու մը ըսել որ զԱսաուած պաշտէ, սիրէ և անոր ծառայէ։ Աստուծմէ չծնած մարդու մը ըսել որ անոր ծառայէ՝ ուրիշ բան չէ, բայց եթէ պահանջել որ մարդ մը Վոսփորի մէկ ափէն միւսը ցատկէ։

Արդ առաջին փաստը, որու վրայ կ'ուզեմ հրաւիրել ձեր ուշագրութիւնը, այն ձայնն է որ երկինքէն եկաւ Նոյի։ «Դուն քու բոլոր տունովդ տապանը մտիր։ Փասն զի այս դարուն մարդոց մէջ քեզ իմ առջեւս արդար տեսայ։» Բարեկամներ, կար վայրկեան մը երբ նոյ տապանէն գուրս էր, և կար ուրիշ վայրկեան մը երբ տապանէն ներս էր, և ներսն ըլլալով փրկուեցաւ։ Ճորքան ժամանակ տապանէն գուրս էր, Աստուծոյ բարկութեան ենթակայ էր միւս նախաջրնեղեաններուն պէս։ Եթէ գուրսը մնար միւսներուն հետ, պիտի քշուէր անոնց նման։ Զինք փրկովը իր արգարութիւնը չեղաւ, ոչ ալ իր հաւատքը, ոչ ալ իր գործերը, այլ՝ տապանը։ Եւ մենք Նոյի պէս 120 տարի տապան պիտի չինենք մեր ապահովութեան համար։ Աստուած մեղի համար տապան մը շինած է, և հարցը սա է։ «Դուք այն տապանին մէջ էք թէ գուրսը։» Եթէ անոր մէջ էք, ապահով էք, իսկ եթէ գուրսն էք, ապահով չէք։ Եթէ գուրսն էք, Աստուծոյ բարկութեան ենթակայ էք անդադար, և չէք կրնար զիւնալ օրը, ժամը և վայրկեանը երբ յաւիտենականութիւն պիտի փոխազրուիք։ Օր մը Մանչէսթըրի մէջ հոգեւոր մտերմական տեսակցութեան յատուկ սրան մը գացած էի։ Յանկարծ մարդ մը մօտեցաւ ինձի և կայնեցաւ։ Պատկառելի երեւոյթ մը ունէր և ես սկիպատիկ մը կարծեցի զինք, ոչ թէ փրկութիւն փնտող։ Սակայն նկատեցի որ արցունք-

ներ կը հոսէին գէմքն ի վար։ Ուստի մօտենալով հարցուցի թէ Քրիստո՞սը կը փնտոէ արդեօք։ Այս, պատասխանեցի թէ Քրիստո՞սը մը առաջ բան մը չհասկցաւ խօսքեցի։ Սկսայ խօսիլ, բայց բան մը չհասկցաւ խօսքեցի։ Ուստի խօսիլ, և յետոյ հարցուցի թէ այս անգամ հասկցա՞ւ։ Ոչ, պատասխանեցի։ Դարձեալ ուրիշ օրինակ մը տուի և հարցուցի։ «Հիմա կը հասկնա՞ք։» Ուժարձեալ բացասական եղաւ անոր պատասխանը։ Ուժարձեալ երկու երեք օրինակ ալ տուի, բայց բան մը չհասկցաւ, Վերջապէս ըսաւ ինձի, «Մր. Մուտի, իրողութեցաւ, Վերջապէս ըսաւ ինձի, «Մր. Մուտի, իրողութիւնը սա է որ ես Աստուծոյ գոյութեան ապացոյցը թիւնը առ է որ ես Աստուծոյ գոյութեան գոյութեան ապացոյցը ներով չէ որ պիտի փրկուիք, և ըսի. Ի՞նչ է որ փրկեց կամ իր տապանը, իր զգացումնը, իր կեանքը, զնոյ. Իր աղօթքնե՞րը։» «Հիմա կը հասկնամ. լաւ, շակամ իր աղօթքնե՞րը։» Օրն Հինգշաբթի էր և մարգը լաւ, « ըսելով մեկնեցաւ։ Օրն Հինգշաբթի էր և մարգը կառախմբով պիտի մեկնէր։ Կիրակի իրիկուն, մինչ կը քարոզէի ես, մէկը եկաւ, ուսիս դպաւ և հարցուցի թէ քարոզէի ես, պատասխանեցի։ Ուստի ըսաւ, կը ճանճամ զինք։ Ոչ, պատասխանեցի։ Նոյի տապական կը յիշէք որ Հինգշաբթի ինձի խօսեցաք։ Նոյի տապական պիտի տալով։» «Այս։» «Ես անմիջապէս մոտայ անը օրինակ տականի։ Տապանը կը պահպանէ անոր մէջ և հոն եմ տականի։ Տապանը կը պահպանէ անոր ապահովութեան համար։ Աստուած ձեղի ալ օգնէ ըմբռնել այս օրին համար։» Աստուած ձեղի ալ օգնէ ըմբռնել այս օրինակին զօրութիւնը և չփորձէք դուք ձեզ փրկել ձեր զգացումներով, արցունքներով ու վէրքերով։ Աստուած տապան մը պատրաստած է և անոր մէջ գանտուզ ամէն տապան կը փրկուի, և անոր մէջ չպահուող ամէն ոք կը փրկուի, և անոր մէջ չպահուող ամէն ոք կը կորուի։

Ուրիշ օրինակ մը Մր. Գիրքէն, Սողոմ եկող երկու հրեշտակներուն նայեցէք։ Գիտէին անոնք թէ Աստուած պիտի կործանէ զայն ամբողջովին, և դուրս հանեցին Պովոը։ Ի՞նչ բան փրկեց անոր կեանքը, իր

զգացումները, իր արցունքները: Ոչ, անոր հնազան-
գութիւնը սա կոչին: «Անձգ ազատելու համար փախիր»: «
Հիմա ալ Աստուած կ'ըսէ: Անձգ ազատելու համար փա-
խիր — փախիր Գողգոթա: լուր: Մի անանար, պիտի
կործանէ այս աշխարհը, ինչպէս կործանեց Սովոմը:
Դովտ, մինչ Սովոմի մէջ էր, Աստուծոյ բարկութեան
ենթակայ էր, բայց Սովոմէ ելլելուն պէս ապահով ե-
ղայ: Ցորքան ժամանակ մարդ առանց Քրիստոնի կը մը-
նայ, Աստուծոյ բարկութեան և երկնից կրակին ենթա-
կայ է: Նայեցէք, զարձեալ, Խորացէլացիներուն, երբ
իրենց հրամայուեցաւ արիւն քսել զրանդիքներուն, և
պիտի փրկուէին մահուան ձեռքէն: Ի՞նչ բան փրկեց
զանոնք: Արիւնը թէ իրենց զգացումները: Այն բո-
պէին որ արիւնը հոն քսուեցաւ, փրկուեցան, և եթէ
մէկը արեան ետին է, այնքան ապահով է որքան երբ
երկնից բիւրեղ յատակին վրայ կը քալէ: Երբ արիւնն
հոն էր, մահուան հրեշտակը կ'անցնէր կ'երթար:
Վայրկեան մը արիւն չկար զրանդիքին վրայ, յաջորդ
վայրկեանին կար: Եւ ահա վայրկենական փրկութիւն:
Գիտէք թէ Յեսո. Աստուծմէ պատուէր ստացաւ որ վեց
քաղաք շինէ, երեքը Յորդանանու մէկ կողմը, երեքն
ալ միւս կողմը, որոնք ապաստանի քաղաք պիտի կոչ-
ուէին: Այդ քաղաքները տանող ճամբանները լաւ պիտի
պահպանուէին ու նորոգուէին և քաղաքներուն գոնքը
զիշեր և ցերեկ բաց պիտի պահուէին և ճամբան վրայ
նշանատախտակիներ պիտի կախուէին առաջնորդելու.
համար անոնց որ այն քաղաքներն երթալ կը փախա-
քէին: Այն վայրկենին որ մարդ մը այդ քաղաքներէն
մին մանէր, ապահով կ'ըլլար: Ապահովութիւն կ'ստա-
նար վայրկենապէս: Դիտեցէք սա երկու մարդիկը որ
փայտ կը կտրեն անտառին մէջ: Երբ մին իր տապարը
կ'իջեցնէ ճառին վրայ, տապարը երկու կտոր կ'ըլլայ

և մէկ կտորը ձեռքէն թռելով կ'սպաննէ միւս մարդը:
Գիտէ թէ հետեւանքն ի՞նչ պիտի ըլլայ, երբ իմացուի
այս գէպքը: Գիտէ թէ պիտի մեոցուի անշուշտ, երբ
լուրն հասնի սպանեալին մօտագոյն աղդականին ա-
կանջը: Իր ազգականին վրէմք չառնողը ճշմարիտ մարդ
չէր համարուեր: Եթէ մէկն իր ազգականին մահուան
վրէմքն առնել չուզէր, այդ շատ անպատիւ բան կը
համարուէր իսրայէլացիներուն մէջ: Մարդը գիտէ թէ
ապաստանի քաղաքը կայ տասը մղոն անդին և, եթէ
կարենայ հն հասնիլ, ապահով կ'ըլլայ: Փառք Աստու-
ծոյ, մեր ապաստանի քաղաքը տասը մղոն հեռու չէ:
Խոկոյն ճամբայ կ'ելլէ, չկենար մտածելու կամ առար-
կելու համար, այլ ուղղակի կը դիմէ գէպ ապաստանի
քաղաքը: Շուտ կը տարածուի լուրը թէ մարդ մը
սպաննուած է և սպանիչը փախած է գէպ ապաստանի
քաղաքը: Եղբայրը լսելուն պէս ճամբայ կ'ելլէ խեղճ
փախստականին ետեւէն: Կը վազեն երկուքն ալ,
վրէմինդիրն ու յոյսի իր նաւահանգիստը դիմող փախստ-
ականը: Մահու և կենաց պայքար է: Տեսէք զինք
մինչ փսսերու վրայէ կը ցատկէ և հեւ ի հեւ կը վազէ
ճամբէն: Ումանք կը տեսնեն արագ վազքը: «Ամապա-
րէ,» կ'ազաղակին, «վասն զի վրէմինդիրը կը մօտե-
նայ. փախի՞ր անձգ աղատելու համար:» Ով մեղաւոր,
զուն չես զիտեր թէ ո՛քափ մօտեցած է քեզի վրէմ-
ինդիրը: Այս իրիկուն կրնայ հասնիլ: Զենք գիտեր
օրը, ժամը, երբ պիտի հասնի քեզի: Սպանիչը գիտէ
թէ հիմա վրէմինդիրն իր ետեւն է: Կը վազէ ամէն
արգելք առաթուր կոսելով, ծայրագոյն արագութեամը
և երեսն ուղղելով գէպ այն գուռն ուր իր ապահովու-
թիւնը կը կայանայ: Սարսափելիօրէն լուրջ է: Տեսէք
ի՞նչպէս կը սուրայ, տեսէք իր վէրքերը, ի՞նչպէս կը
հեւայ և ոժասպան է: Կը նշմարէ քաղաքին գոնիերը:

Պաշտօնեաները կը տեսնեն զի՞նք պարապին վրայէն և կը դոչեն, «Աձապարէ», վասն զի կը մօտենա՞յ վրէ՛-ինդիրը, ետեւդ է»: Վայրկեան մը պարապին վրաի կողմն է, յաջորդ վայրկեանին ներսի կողմը և փըր-կուած: Վայրկեան մը դուրս, յաջորդ վայրկեանին ներս: Ինչի՞ կը ծառայէն Սր. Գրոց այս օրինակները, եթէ չեն ցուցներ թէ ի՞նչպէս պիտի փրկուինք: Զէ՞ք տեսներ հիմա թէ դարձը վայրկենական է: Կրնաք դուրսն ըլլալ այս վայրկեանին և ներսն յաջորդ վայրկեանին:

Ուրիշ օրինակ մը պիտի տամ: Կը յիշէք թէ երբ Ամերիկայի մէջ գերութիւն կար, սեւամորթները գերու-թենէ ազատելու համար հարաւային նահանգներէն հիւ-սիսային նահանգները կը փախչէին: Ի՞նչպէս կը վախ-նային անոնք բռնուելէ և ետ տարուելէ: Կը յիշեմ թէ մենք մեր մառանին մէջ խեղճ փախստական մը ու-նէինք, որ անդադար կը դողար: Մին կ'ըսէ անոր, «Եթէ Քանատա ըլլայիր, կատարելապէս ազատ պիտի ըլլայիր»: Ուստի կը կրկնէր, «Ախ, Քանատա երթայիր. Կթէ անզամ մը հոն երթայի, ապահով պիտի ըլլայի բոլորովին»: Բրիտանական գրօշին տակ գերութիւն չկայ, ազատութեան գրօշէ այն. այն վայրկեանին օրինք անոր տակ մտնէ՝ ազատ մարդ պիտի ըլլայ: Ուստի ճամբայ կ'իշնայ: Պիտի ենթագրենք թէ երկաթուղի չկար և խեղճ փախստականը տասը մղոն հեռացած էր երբ իր տէրն եկաւ: Փախստականը կ'իմանայ թէ տէրն իր ետեւն է: Ի՞նչ կ'ընէ խեղճը: Ի՞նչ կ'ընէ: Կը կրկնապատէ իր ճիգերը և կը վազէ ու կը վազէ: Ինք գերի ծնած է և գիտէ թէ գերին իր տէրոջ կը պատ-կանի: Կը վազէ արագօրէն: Գիտէ թէ տէրն իր ետին է և եթէ հասնի, մինչ ինք չէ հասած ապահովութեան վայր մը, կ'առնէ կը տանի զինք: «Ախ, եթէ կարե-նամ միտայն գիմանալ և ինքինքու նետել Բրիտանա-

կան գրօշին տակ,» կ'ըսէ, «Անգլիական կառավարու-թիւնը կը պաշտպանէ զիս: Անգլիական ամբողջ բանակը կու զայ զիս պաշտպանել, եթէ հարկ ըլլայ:» Կը վազէ ուրեմն: Վերջապէս կը մօտենայ սահմանագծին: Գերի է այս վայրկեանին, և ազատ մարդ յաջորդ վայրկեա-նին: Բարեկամներ, մի խաբուիք: Սա մարդիկը կրնան հիմա փրկուիլ, եթէ միայն անցնին սահմանագծը: Զեր հին տէրը, Սատանան, թերեւս կը հետապնդէ ձեզ: Սակայն ազատութեան երկիր մը կայ, և երկնից գրօշը սիրոյ գրօշն է և այն գրօշին տակ ամէն վտանգէ կը պաշտպանուիք, և եթէ թշնամի մը մօտենայ ձեզի, Աստուած կ'ըսէ, «Անոր դպչողը իմ աչքիս բիբին կը կը դպչի:» Եւ ձեզ իր աջին մէջ կը պահէ փրկութեան օրուան համար: Հիմա կը տարակուսի՞ք այլեւս անմի-ջական գարձի վրայ: Կ'ըսէ՞ք թէ մարդս չկրնար յան-կարծակի փրկուիլ: Նայեցէք, ինք ի՞նչ ըստ Մովսէ-սի: «Պղնձէ օձ մը շինէ, և ձոզի մը վրայ զիր, և ըլ-լայ թէ ով որ խածնուի՝ անոր նայի ու ապրի:» Եթէ այժմու մեր քարոզիչներէն ոմանք հոն ըլլային այն ժամանակ, պիտի ըսէին թէ մարդ մը կրնայ 6,000 տա-րի նայիլ անոր և չիրկուիլ: Անցեալ օր քարոզիչ մը ըստ թէ ես ամէնէն վնասակար վարդապետութիւնը կը քարոզեմ անմիջական դարձ քարոզելով: Սակայն ցուցէք ինձի այս օրհնեալ գիրքին մէջ միակ օրինակ մը գարձի, որ յանկարծակի չեղաւ: Սր. Գրոց մէջ պատմուած ամէն դարձ վայրկենապէս տեղի ունեցաւ, և եթէ քարոզիչներ կ'ըսեն թէ գարձը կեանքի զործ է, Աստուածոյ թագաւորութենէն կը զրկին մարդիկի: Կրնանք դարձի զալ վայրկենապէս: «Հիմա է փրկու-թեան օրը:» Ձեզի կ'ըսեմ, մեղաւորներ, փախէք ձեր անձը ազատելու համար, փախէք ապահովութեան նա-ւահանգիստը — նայեցէք, նայեցէք Խաչեալին, և իս-

կոյն պիտի փրկուիք: Նայեցէք ու փրկուեցէք: Աստուծոյ զաւակ կ'ըլլաք հիմա և յաւիտեան: Աչքի առջև բերէք անդամ մը Խօրայէլի բանակը: Պղնձէ օձին նայող ամէն ոք կ'առողջանար: Դարմանն անմիջական էր:

Անգղիոյ մէջ յանկարծական դարձի այս խնդրին համար ինձի միշտ խեթիւ կը նայէին: Կ'ըսէին թէ դարձը կեանքի գործ է, խանձարուրէն մինչեւ գերեզման կը տեէ: Ամէն ջանք ըրի հակառակն հաստատելու համար: Օր մը փողոցէն անցնելու պահան զինուոր մը տեսայ: Անգղիոյ մէջ զինուորը վայրկենապէս կը ճանչցուի իր վերարկուով: Անոր քով զացի ու ըսի, «Բարեկամ, ես այս երկրին մէջ օտարական եմ, ներեցէք որ ձեզի բան մը հարցնեմ: Ո՞րքան ժամանակէն զինուոր եղաք:» Խնդաց երեսիս: Կարծեմ, շատ տիմար կարծեց զիս՝ այնպիսի հարցում մը ընելուս համար: Սակայն պատառիսնեց թէ ինք միտքը դրաւ Վիթթորիա թագուհին բանակը մտնել: Ուստի գնաց զինուորազրական պաշտոնէի մը, և ան Անգղիական շիլին մը դրաւ իր ափը, և այդ վայրկեանէն զինուոր եղաւ: Երբ այդ շիլինն առաւ, այն նոյն վայրկեանին թագուհիին բանակին զինուոր եղաւ, և եթէ ետ դառնայ, դասալիք կ'ըլլայ, և եթէ բռնուի, կը բանտարկուի: Նախ, որոշեց զինուորազրուիլ: Այս է Քրիստոնեայ ըլլալու կերպն ալ: Որոշել: Երկրորդ, շիլինն առաւ, և այն վայրկեանէն իսկ զինուոր եղաւ: Երբ կ'որոշէնք Քրիստոնեայ ըլլալ, երկրորդ քայլը զոր առնելու ենք՝ ընդունիլ է Քրիստոնի պայմանները — իբրև նորհք ընդունիլ փրկութիւնը: Կը մտածէք թէ ի՞նչպէս կրնայ մարդ մը Քրիստոնեայ ըլլալ, ինչպէս այն մարդը զինուոր եղաւ: Լաւ, մարդը քաղաքացի էր մէկ վայրկեանին և զինուոր եղաւ միւս վայրկեանին Շիլինն առնելէն ետեւ այլեւ իր անձին աէր չէր, Անգղ. բանակին կը պատկանէր:

Նմանապէս այն վայրկեանին որ Քրիստոսի բանակին զինուոր գրուիք, անոր կը պատկանիք: Եթէ կ'ուզէք Քրիստոնեայ ըլլալ, Քրիստոսի չիլինն առէք իբրեւ չնորհ: Երբ այդ նորհը կ'առնէք, այն նոյն վայրկեանէն Աստուծոյ զաւակ կ'ըլլաք: Տեսէք ի՞նչ կ'ըսէ ինք: «Ամէն զինք ընդունողներուն իշխանութիւն տուաւ իր որդիները և գուարերն ըլլալու:» Երբ կ'ընդունիք զինք, ձեր ձամբան, ձեր ձմբարտութիւնը, ձեր լոյսը և ձեր ամէն բանը կ'ըլլայ ինք: Կրնաք իր չնորհն ստանալ, եթէ հիմա ընդունիք զինք: Իրանացի մը որ գեռատի նորադարձներու ժողովի մը մէջ ելաւ ու պատմեց թէ ինք ի՞նչպէս փրկուեցաւ: Հսաւ թէ օրինակ մը տուած էի ես և այդ օրինակը փրկեց զինք: Կը խոսառվանիմ թէ այդ է ինձի ծանօթ միակ անունէնը, կը խոսառվանիմ թէ այդ է ինձի ծանօթ միակ անունէնը պիտի կորսուէին եթէ օդնութիւն չնասնէր: Խակոյն աղասարար նաւ մը եկաւ և նաւապեար զուական պատկեցէք աղասարար նաւը. ցատկեցէք ձեր չեց: «Յատկեցէք աղասարար նաւը. ցատկեցէք ձեր պիտի կորսուէիք,» և անձը աղասելու համար, եթէ ոչ՝ պիտի կորսուէիք, » և երբ պիտի վերջացնէի, ըսած էի, «Յատկեցէք աղասարար նաւը.» և աղասար նաւը, Քրիստոս է ձեր աղասարար նաւը, » և ինք ցատկած էր փրկութեան նաւը և փրկուած էր: Ենք ցատկած էր փրկութեան նաւը գրկուելու, յանցանքն եթէ այսօր տուն երթաք առանց գրկուելու, յանցանքն պիտի չըլլայ, պատճառը աս պիտի չըլլայ թէ տախու պանը բաց չէ, այլ թէ դուք չէք ընդունիր մտնելու հրաւերը: Աստուծ բանայ ձեր աչքերը, որպէս զի ընդունիք գունիք զինք, որպէս զի փրկութիւնն ընդունիք իբրև չնորհ:

